

PARTSAUTONOMIEN I INSTITUTIONEL INTERNATIONAL VOLDGIFT: EN UNDERSØGELSE AF MULIGE BEGRÆNSNINGER

PARTY AUTONOMY IN INSTITUTIONAL INTERNATIONAL ARBI- TRATION: AN EXAMINATION OF POSSIBLE LIMITATIONS

af **KATHRINE YDING OLSEN**

Partsa autonomien er grundstenen i voldgift. International praksis har imidlertid oplevet en tendens, som udfordrer partsautonomiens grundlæggende betydning: Den stigende institutionalisering af international handelsvoldgift.

Derfor er formålet med denne afhandling at belyse partsautonomiens rækkevidde og begrænsning i international institutionel voldgift. Problemformuleringen, som undersøges, er nærmere bestemt, om og i hvilket omfang parternes valg af institutionel voldgift begrænser parternes frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces?

Afhandlingen er opdelt i tre dele. I hver del undersøges et problem vedrørende partsautonomien i institutionel voldgift: For det første at sagen skal administreres af én institution men efter en anden institutions procesregler (de såkaldte "hybridklausuler"); for det andet at parternes procesaftale er undergivet institutionens skøn; og for det tredje at en eller flere "ufravigelige" procesregler er fraveget.

På baggrund af en analyse af retspraksis konkluderes det, at selv om partsautonomien i institutionel voldgift synes mere begrænset end i ad hoc-voldgift, så er denne opfattelse for unuanceret. Dette speciale illustrerer, at parternes valg af institutionel voldgift i flere situationer indebærer en begrænsning af parternes frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces som følge af det prædefinerede institutionelle regelsæt og administrative skøn. Særligt skal parterne respektere, at der er visse "ufravigelige" institutionelle procesregler, som parterne ikke kan fravige, hvilket afspejles i sager som Samsung v Qimonda. Derudover har institutioner vist sig villige til at tilsidesætte parternes processuelle aftaler ved udøvelsen af det administrative skøn, hvilket rejser fundamentale spørgsmål om voldgiftens grundlæggende karakter som en partsstyret proces. Dog viser en analyse af retspraksis, at parternes vedtagelse af hybridklausuler ikke begrænser deres frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces.

Afhandlingen understreger vigtigheden af, at parterne nøje overvejer, hvilke institutionelle procesregler de vælger, og hvilke processuelle aftaler de indgår for at sikre, at voldgiftsprocessen forbliver i overensstemmelse med deres ønsker, og opfordrer institutionerne til at udvise fleksibilitet og respekt for parternes autonomi for at opretholde voldgiftens legitimitet. I sidste ende er en afbalanceret tilgang til partsautonomien og institutionel struktur afgørende for, at voldgift kan forblive et foretrukket middel til løsning af internationale handelstvister.

Indholdsfortegnelse

ABSTRACT	3
1. INTRODUKTION	3
1.1. Problemformulering og emneafgrænsning.....	4
1.2. Metode og retskilder	5
2. HVAD ER INSTITUTIONEL VOLDGIFT?	6
2.1. Definitionen af institutionel voldgift.....	6
2.2. Den retlige kvalifikation af forholdet mellem institutionen og parterne	7
3. FØRSTE PROBLEM: INSTITUTIONENS ADMINISTRATION EFTER FREMMEDE PROCESREGLER (“HYBRIDKLAUSULER”)	8
3.1. Er parternes frihed til at vedtage hybridklausuler begrænset?	9
3.1.1. Hybridklausuler håndhæves i retspraksis.....	9
3.1.2. Bundling-bestemmelers betydning for vedtagelsen af hybridklausuler	11
3.2. Hybridvilkårets konsekvenser for voldgiftssagens forløb	12
3.2.1. Institutionen accepterer administration: Kan voldgiftskendelsen fuldbyrdes?	12
3.2.1.1. Risikoen forbundet med hybrid-voldgiftskendelsens fuldbyrdelse	13
3.2.1.2. Fuldbyrdelsen af hybrid-voldgiftskendelser i praksis	17
3.2.2. Institutionen afviser administration: En uigennemførlig proces?	17
3.3. Delkonklusion	19
4. ANDET PROBLEM: PARTERNES AFTALE ER UNDERGIVET INSTITUTIONENS SKØN	20
4.1. I hvilket omfang kan institutionen se bort fra parternes konkrete aftale?.....	20
4.1.1. Den liberale tilgang	21
4.1.2. Den restriktive tilgang.....	23
4.2. Institutionen ser bort fra parternes aftale: Er voldgiftskendelsen eksigibel?	24
4.3. Delkonklusion	27
5. TREDJE PROBLEM: “UFRAVIGELIGE” INSTITUTIONELLE PROCESREGLER	27
5.1. Institutioners hjemmel til at fastsætte “ufravigelige” procesregler.....	28
5.2. Hvilke institutionelle procesregler er “ufravigelige”?	29
5.3. Konsekvensen hvis parterne fraviger “ufravigelige” procesregler	31
5.3.1. <i>Samsung v Qimonda</i> : Institutionen afviser sagen	31
5.3.2. En mutation fra institutionel til <i>ad hoc</i> -voldgift – var det parternes hensigt?	32
5.3.2.1. Vil en mutation i alle tilfælde være i overensstemmelse med parternes aftale?	33
5.3.2.2. Fastlæggelse af parternes hensigt: Et valg mellem flere mulige fortolkninger.....	34
5.4. Delkonklusion	35
6. KONKLUSION	36
LITTERATURLISTE	37

Litteratur.....	37
Love, konventioner og institutionelle procesregler samt deres forkortelser.....	41
Domme.....	42
Øvrige kilder	45

Abstract

Party autonomy is the bedrock of arbitration. However, international practice has witnessed a development that challenges the core principle of party autonomy: The growing institutionalization of international commercial arbitration.

Therefore, the purpose of this thesis is to examine and determine the scope and limitations of party autonomy in international institutional arbitration. The research question to be answered is *whether and to what extent the parties' choice of institutional arbitration limits the parties' freedom to structure the arbitration proceedings?*

The structure of this thesis falls in three main parts. In each part, a problem relating to party autonomy in institutional arbitration is examined: *First*, that the case is to be administered by one institution but under the procedural rules of another institution; *second*, that the parties' procedural agreement is subject to the discretion of the institution; and *third*, that one or more "mandatory" procedural rules have been derogated from.

Based on an analysis of case law it is concluded that while party autonomy in institutional arbitration appears more restricted than in *ad hoc* arbitration, this perception is overly simplistic. This thesis demonstrates that choosing institutional arbitration often entails limitations on the structuring of the arbitration process due to predefined rules and administrative discretion. Notably, the parties must respect that there are certain "mandatory" institutional rules that the parties cannot derogate from, as seen in cases like *Samsung v Qimonda*. Additionally, institutions may exercise its discretion to alter procedural agreements, raising concerns about the nature of arbitration as a party-driven process. However, case law indicates that hybrid clauses do not necessarily restrict party autonomy.

The thesis underscores the importance of carefully selecting institutional rules and drafting procedural agreements to align with parties' expectations and calls for institutions to respect party autonomy to maintain the legitimacy of international arbitration. Ultimately, a balanced approach between party autonomy and institutional structure is essential for arbitration to remain an effective method for resolving international disputes.

1. Introduktion

Partsautonomien er grundstenen i voldgift.¹ Voldgiftsrettens kompetence udspringer nemlig ikke af loven men af parternes aftale. Således er det et afgørende træk ved voldgift, at den bygger på en kontrakt.² Uden en kontrakt, ingen voldgift.

¹ Se *Blackaby et al* (2023) ¶ 6.07; *Gaillard og Savage* (1999) s. 31; *Born* (2023) ¶ 2.02[C][1[b][i]].

² Se *Lendermann* (2017) s. 64.

Det er derfor et grundlæggende voldgiftsretligt princip, at parterne har frihed til – inden for rammerne af den anvendelige voldgiftslov (*lex arbitri*) – at aftale de nærmere sagsbehandlingsregler for voldgiftsprocessen. Som udtrykt i UNCITRAL-modellovens art. 19, stk. 1:

“Subject to the provisions of this Law, the parties are free to agree on the procedure to be followed by the arbitral tribunal in conducting the proceedings.”

International praksis har imidlertid oplevet en tendens, som udfordrer partsautonomiens grundlæggende betydning i voldgift: Den stigende *institutionalisering* af international handelsvoldgift.³ Partsautonomiens udfordres, idet det er et kendetegn ved institutionel voldgift, at der indgår et prædefineret sæt af procesregler, som i et vist omfang flytter kompetencen til at afgøre processuelle spørgsmål *fra* parterne og *til* institutionen.⁴ Således regulerer de institutionelle regler automatisk spørgsmål, som det ellers ville være op til parterne at afgøre, og institutionen kan være bemyndiget til at udføre visse opgaver og træffe specifikke beslutninger.⁵

Typisk er denne overdragelse af kompetence ukontroversiel. Faktisk er parterne tilfredse, når de ved valget af institutionel voldgift får en smidig og velfungerende voldgiftsproces.⁶ Ikke desto mindre kan der opstå konflikter, når parterne ikke blot vælger institutionens regler men også indgår yderligere processuelle aftaler, som reglerne ikke nødvendigvis tillader.

Hvis de institutionelle procesregler, herunder institutionens beslutningskompetence, i denne konflikt gives forrang, fører det til *“the party autonomy paradox”*: Ved at vælge institutionel voldgift som en udøvelse af partsautonomien accepterer parterne samtidigt at begrænse selvsamme autonomi.⁷ Det resultat vil være både paradoksalt og problematisk, fordi voldgift legitimeres i respekten for parternes aftale.⁸ Faktisk er det respekten for parternes autonomi, der har gjort voldgift markant anderledes og mere attraktivt end at føre sager ved nationale domstole, som normalt er undergivet mere eller mindre rigide procesregler.⁹

I lyset af partsautonomiens centrale rolle i international voldgift har parterne skabt et overraskende antal komplekse situationer, hvor deres autonomi kolliderer med valget af institutionel voldgift. Tre sådanne situationer undersøges i nærværende speciale.

Omdrejningspunktet er derfor i det følgende, om parternes udøvelse af deres partsautonomi ved valget om institutionel voldgift kommer med en pris i form af begrænsninger af selvsamme autonomi?

1.1. Problemformulering og emneafgrænsning

Med udgangspunkt i ovenstående har dette speciale til formål at belyse partsautonomiens rækkevidde og begrænsning i international institutionel voldgift. Nærværende speciale foregiver ikke at være udtømmende, og af hensyn til projektets tidsramme og omfang vil præsentationen være begrænset til at analysere og fortolke partsautonomiens udstrækning i tre udvalgte situationer, hvor parternes konkrete processuelle aftale konflikter med regler i og forudsætninger for institutionel voldgift. Disse problemer er udvalgt, idet de afspejler de hyppigste og/eller mest kontroversielle konflikter, der opstår på tværs af institutionelle procesregler og jurisdiktioner.

³ Se Gaillard og Savage (1999) s. 33; Gerbay (2016) ¶ 2.01[A]-[B].

⁴ Se Wehowsky (2023) ¶ 403.

⁵ Se Wehowsky (2023) ¶ 379.

⁶ Se Girsberger og Voser (2021) ¶ 71.

⁷ Se Berger (2018) s. 475.

⁸ Ibid.

⁹ Se *Queen Mary-undersøgelsen* (2018) s. 7.

Om selve konflikten karakter skal der gøres nogle indledende bemærkninger. Anvendelsen af udtrykket “*begrænsning*” af partsautonomien kan nemlig forekomme misvisende, fordi konflikten reelt set opstår inden for partsautonomiens egne rammer. Konflikten opstår ikke mellem parternes vilje og præceptive lovregler, men mellem to måder hvorpå parterne har udtrykt deres vilje: Ved det *generelle* valg om institutionel voldgift og ved det *konkrete* valg om af fravige eller modificere denne proces.¹⁰ Visse steder i den voldgiftsretlige litteratur er denne konflikt omtalt det førnævnte “*party autonomy paradox*”.¹¹ Partsautonomiens rækkevidde i institutionel voldgift vil derfor afhænge af, hvordan voldgiftsretter, domstole og institutioner fortolker parternes voldgiftsklausul.

Det bemærkes endvidere, at partsautonomien i institutionel voldgift – som følge af det triangulære forhold der opstår mellem parterne, voldgiftsdommerne og institutionen – kan være begrænset både forholdet mellem *parterne og institutionen* og i forholdet mellem *parterne og voldgiftsdommerne*.¹² På grund af det begrænsede omfang af specialet, vil de udvalgte konfliktilfælde alene angå begrænsninger i førstnævnte forhold.¹³

I forholdet mellem parterne og institutionen er der endvidere overordnet set to typer af begrænsninger: 1) De *ydre* begrænsninger, som parterne (og institutionen) er underlagt som følge af *ordre public* betragtninger og præceptive regler i *lex arbitri*, og 2) de *indre* begrænsninger, der følger af de valgte institutionelle procesregler.¹⁴ De ydre begrænsninger påhviler ikke alene parter i institutionel voldgift men også parter i *ad hoc*-voldgift. Da dette speciale har til formål at undersøge, om og i hvilket omfang parternes valg af institutionel voldgift begrænser deres autonomi, vil alene de *indre begrænsninger* blive behandlet.

For at belyse partsautonomiens rækkevidde og begrænsning i institutionel voldgift er specialet overordnet inddelt i 3 dele. (I) En *beskrivende del* med præsentation af problem og metode (afsnit 1) samt en redegørelse for definitionen af institutionel voldgift, herunder den retlige karakter af forholdet mellem parterne og institutionen (afsnit 2). Dette giver den fornødne baggrund for (II) den *retspraksis-analyserende del*, hvor konkrete konfliktscenarier mellem partsautonomien og institutionel voldgift identificeres, analyseres og fortolkes (afsnit 3-5). De udvalgte konfliktscenarier, der analyseres i del II, er følgende: For det første, at sagen skal administreres af en institution men efter en anden institutions procesregler (afsnit 3), for det andet at parternes processuelle aftale er undergivet institutionens skøn (afsnit 4) og for det tredje og sidste, at en eller flere “ufravigelige” procesregler er fraveget (afsnit 5). Endeligt er der (III) den *konkluderende del*, som sammenfatter specialets resultater med henblik på at besvare, *om og i hvilket omfang parternes valg af institutionel voldgift begrænser parternes frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces* (afsnit 6).

1.2. Metode og retskilder

I afhandlingen anvendes *retsdogmatisk* metode til at udfinde gældende ret.¹⁵ De anvendte retskilder er parternes aftale, loven og retspraksis. Litteratur også inddraget som fortolkningsbidrag.

¹⁰ Se Berger (2018) s. 475; Carlevaris (2016) s. 19; Wehowsky (2023) ¶ 401.

¹¹ Se ovenfor hvor der henvises til Berger (2018) s. 475.

¹² Se Clay (2001) ¶ 587 f. og 741 f.; Gaillard og Savage (1999) s. 602.

¹³ Se om forholdet mellem parterne og voldgiftsdommerne for eksempel Arroyo (2016) s. 199 ff.

¹⁴ Se Carlevaris (2016) s. 3.

¹⁵ Se Blume (2020) s. 178; Evald (2024) s. 203 f.; Tvarnø (2021) s. 55.

Voldgift er grundlæggende set nationalt reguleret, og de forskellige lande har deres egne voldgiftslove. Når man taler om *international voldgift*, er det den kerne i reguleringen, som kan siges at være fælles, da flertallet af lande afgør samme spørgsmål på samme måde. Denne enhed hjælpes blandt andet på vej gennem navnlig UNCITRAL-modelloven og konventioner som for eksempel New York-konventionen.

Naturen af international voldgift indebærer, at der vil blive inddraget domme fra flere lande, og de skal naturligvis udlægges i deres egen kontekst. I denne henseende er retspraksis fra Frankrig, Singapore, Sverige, Hong Kong, Kina og USA udvalgt. De anvendte domme er udvalgt, fordi de spørgsmål, der undersøges i nærværende speciale om partsautonomiens betydning i international institutionel voldgift, har været rejst i de jurisdiktioner.

2. Hvad er institutionel voldgift?

Enhver diskussion, der omhandler forholdet mellem partsautonomien og institutionel voldgift, forudsætter en definition af denne form for voldgift. I teori og praksis er det almindeligt anerkendt, at der er to typer af voldgift, som parterne kan vælge mellem ved tilrettelæggelsen af processen for deres voldgiftssag: *Ad hoc*- og institutionel voldgift.¹⁶

De to typer af voldgift adskiller sig fra hinanden, idet der i institutionel voldgift indgår et element af prædefinerede regler, mens parterne i *ad hoc*-voldgift nærmest har ubegrænset frihed til at tilrettelægge voldgiftsprocessen.¹⁷ Sidstnævnte skal blot iagttage præceptive regler og fundamentale grundsatninger i *lex arbitri*, som generelt er brede og vage – for eksempel adgangen til kontradiktion og ligebehandling.¹⁸ Begrebet *institutionel voldgift* som anvendt i nærværende speciale defineres nedenfor (2.1.), forinden forholdet, der opstår mellem institutionen og parterne, kvalificeres retligt (2.2.).

2.1. Definitionen af institutionel voldgift

Det er relevant at iagttage, at der ikke findes nogen universel definition af *institutionel voldgift*. Visse forfattere betragter en voldgift som institutionel, når denne blot administreres af en institution.¹⁹ Andre forfattere anvender samme definition men tilføjer, at voldgiften først er institutionel, når administrationen sker under institutionens *egne* procesregler.²⁰ En tredje definition af institutionel voldgift er en voldgift, der gennemføres i henhold til institutionelle procesregler og som *næsten altid* overses af en administrativ myndighed med ansvaret for flere forhold, der relaterer sig til nedsættelse af voldgiftsretten, fastsættelse af voldgiftsrettens vederlag og lignende.²¹

De forskellige definitioner har to komponenter til fælles: I) Institutionens udstedelse af procesregler og II) institutionens beføjelse til at administrere voldgiftssagen. Hvor visse forfattere lægger mest

¹⁶ Se *Bovis v Jay-Tech* ¶ 21; *Blackaby et al* (2023) ¶ 1.157 ff.; *Born* (2023) ¶ 1.04[C]; *Gaillard og Savage* (1999) s. 33; se også *Juul og Thommesen* (2017) s. 183; *Pihlblad et al* (2011) s. 23 ff.; se dog modsat *Frank* (2018) s. 331, som omtaler en tredje type af voldgift: *Hybridvoldgift*.

¹⁷ Se *Born* (2023) ¶ 1.04[C][3].

¹⁸ Se *Blackaby et al* (2023) ¶ 1.151.

¹⁹ Se *Tweeddale og Tweeddale* (2005) s. 62.

²⁰ Se *Berger* (2018) s. 476; *Blackaby et al* (2023) ¶ 1.155; *Carlevaris* (2016) s. 20; *Gaillard og Savage* (1999) s. 602; *Schroeter* (2017) s. 185; *Slate* (1996) s. 47; *Smit* (2005) s. 847.

²¹ Se *Born* (2023) ¶ 1.04[C]; *Juul og Thommesen* (2017) s. 183; *Pihlblad et al* (2011) s. 23.

vægt på førstnævnte²², lægger andre mest vægt på sidstnævnte²³, og en tredje gruppe lægger lige meget vægt på begge²⁴.

I definitionen, der danner baggrund for dette speciale, indgår begge komponenter med lige meget vægt: *Institutionel voldgift er en voldgift, der administreres af en institution under dennes egne procesregler*. Definitionen har dels vundet bred opbakning i den internationale voldgiftslitteratur²⁵, og dels er den bekræftet med dommen i *Insigma* afsagt af Singapore Court of Appeal fra 2009.²⁶ I *Insigma* slog Singapore Court of Appeal fast, at hvor parterne har aftalt, at deres voldgiftssag skal administreres af en institution men under *en anden institutions procesregler* (en såkaldt “hybridklausul”²⁷), er der ikke tale om institutionel voldgift men om *ad hoc*-voldgift.²⁸ Dermed understregede domstolen, at det ikke er tilstrækkeligt at den ene af de to komponenter er til stede for at karakterisere voldgiftssagen som institutionel – de er indbyrdes afhængige.

2.2. Den retlige kvalifikation af forholdet mellem institutionen og parterne

For at forstå konflikten, der opstår mellem partsautonomien og institutionel voldgift, er det relevant retligt at kvalificere forholdet mellem parterne og institutionen, herunder dennes procesregler.

Når parterne vælger institutionel voldgift, indgår de nemlig en kontrakt med institutionen, der ved at udstede sine regler fremsætter et tilbud til en ubestemt, men definerbar, kreds (et “*offerta ad incertas personas*”) om administration af voldgiftssager under disse procesregler.²⁹ Tilbuddet accepteres ikke af parterne ved affattelse af voldgiftsklausulen, som henviser tvister til afgørelse ved institutionen, men accepteres først stiltiende, idet parterne indleder voldgiftssagen typisk ved at indgive en skriftlig begæring om voldgift ved institutionen.³⁰

De valgte institutionelle procesregler bliver ved inkorporeringen i parternes voldgiftsklausul parternes *processuelle lov*.³¹ Der er dog ikke tvivl om, at procesreglernes bindende virkning alene hviler på aftalens inkorporering af og henvisning til pågældende regelsæt og ikke på et lovbestemt eller andet supra-aftaleretligt grundlag.³² Institutionel voldgift er derfor lige så meget et “*creature of contract*” som dets modpart *ad hoc*-voldgift.³³

Den kontrakt, parterne indgår med institutionen, må nærmere bestemt karakteriseres som en servicekontrakt, hvorefter parterne overlader beslutningskompetence til institutionen til at administrere voldgiftssagen i henhold til institutionens procesregler.³⁴ Institutionen påtager sig at levere administrati- onsservices; parterne påtager sig at betale administrative gebyrer og omkostninger. Denne karakteri- sering af kontrakten er i overensstemmelse med UNCITRAL-modellovens art. 2(d), i henhold til

²² Se *Born* (2023) ¶ 1.04[C].

²³ Se *McIlwrath og Savage* (2010) ¶ 1.063; *Tweeddale og Tweedale* (2005) s. 62; *Viscasillas*, (2014).

²⁴ Se *Berger* (2018) s. 476; *Blackaby et al* (2023) ¶1.155; *Carlevaris* (2016) s. 20; *Gaillard og Savage* (1999) s. 602; *Schroeter* (2017) s. 185; *Slate* (1996) s. 47; *Smit* (2005) s. 847.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ Se også *Bovis v Jay-Tech* ¶ 21.

²⁷ Se *HKL I* ¶ 28; *Nicholls og Bloch* (2014) s. 393; *Schroeter* (2017) s. 178.

²⁸ Se *Insigma* [2008] og [2009] ¶ 35.

²⁹ Se *Berger* (2018) s. 476; *Clay* (2001) ¶ 699 f.; *Derains og Schwartz* (2005) s. 6 f.; *Fouchard* (1987) s. 248; *Gaillard og Savage* (1999) s. 602; *Jarrosson* (1990) s. 383; *Lendermann* (2017) s. 249; se dog modsat *Waincymer* (2012) ¶ 3.14.1, der betragter institutionens udstedelse af procesregler som en opfordring til at gøre tilbud.

³⁰ Se *Berger* (2018) s. 476; *Fouchard* (1987) s. 249; *Gaillard og Savage* (1999) s. 602; *Jarrosson* (1990) s. 387; *Lendermann* (2017) s. 249; *Schuetze* (2018) ¶ 42; se dog modsat *SNF SAS v Chambre de Commerce Internationale* s. 234.

³¹ Se *Thomson CSF v Groupement Sanitec Megco*; *Gaillard og Savage* (1999) s. 182.

³² Se *Carlevaris* (2016) s. 22; *Fouchard* (1987) s. 227; *Frank* (2018) s. 329 f.; *Racine* (2010) s. 580.

³³ Se *Berger* (2018) s. 476.

³⁴ Se *Berger* (2018) s. 476; *Clay* (2001) ¶ 699 f.; *Jarrosson* (1990) s. 383; *Lendermann* (2017) s. 235.

hvilken parternes frihed til at afgøre et bestemt processuelt forhold under voldgiftssagen “*includes the right of the parties to authorize a third party, including an institution, to make that determination*”.

Beslutningskompetencen indebærer i en lang række institutionelle procesregler kompetencen til at træffe afgørelse om væsentlige processuelle forhold, herunder udpegelse og godkendelse af voldgiftsdommere³⁵, fastlæggelse af voldgiftsrettens hjemsted³⁶ og voldgiftsdommernes habilitet³⁷.

Denne overladelse af kompetence kan betyde, at parterne i nogen grad mister indflydelse på deres egen voldgiftssag.³⁸ Dette rejser en række komplicerede spørgsmål om forholdet mellem partsautonomien og de institutionelle procesregler, som søges besvaret ved en nærmere undersøgelse af udvalgte konfliktscenarier straks nedenfor.

3. Første problem: Institutionens administration efter fremmede procesregler (“hybridklausuler”)

Det første problem, der undersøges, er hvor parterne har aftalt, at deres sag skal administreres af en institution men efter *en anden* institutions procesregler – de såkaldte “hybridklausuler”.³⁹ Der opstår i dette tilfælde en konflikt mellem parternes valg af *administrerende institution og procesregler*, idet de færreste institutioner har den organisatoriske struktur, der er nødvendig for at administrere en voldgift i fuld overensstemmelse med fremmede procesregler. Der er således i de institutionelle procesregler ofte en række bestemmelser om organisation, kompetencefordeling mv. (f.eks. ICC Rules’ udtrykkelige henvisning til *ICC Court*), som umiddelbart strider mod det forhold, at en anden institution skal administrere voldgiften.⁴⁰

Konflikten sættes på spidsen, hvor det i en institutions procesregler er bestemt, at institutionens administration og dennes procesregler er uløseligt forbundne (de såkaldte “*bundling-bestemmelser*”⁴¹). Et eksempel på en sådan regel er ICC Rules art. 1(2) i henhold til hvilken:

“*The [ICC] Court is the only body authorized to administer arbitrations under the Rules, including the scrutiny and approval of awards rendered in accordance with the Rules.*”

Spørgsmålet er i denne henseende, om parternes vilje som udtrykt ved hybridaftalen eller om institutionens egeninteresse i at administrere egne procesregler skal have forrang? Hvis sidstnævnte er tilfældet, vil parternes valg om at henvise deres tvist til løsning ved institutionen indebære en betydelig begrænsning i deres frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces.

Partsautonomiens rækkevidde i institutionel voldgift har været genstand for prøvelse i en række sager, hvor domstolene har forholdt sig til spørgsmålet om hybridklausulers fortolkning og gennemførlighed.⁴² I det følgende analyseres retspraksis således med henblik på at besvare spørgsmålet, om parternes frihed til at vedtage hybridklausuler er begrænset (**3.1.**). Analysen af retspraksis giver den fornødne baggrund for diskussionen af, hvilke konsekvenser hybridvilkåret har for voldgiftssagens forløb (**3.2.**).

³⁵ Se DIA Rules § 18 og 19; DIS Rules art. 13; ICC Rules art. 12 og 13; LCIA Rules art. 5; SIAC Rules art. 9.

³⁶ Se ICC Rules art 18.

³⁷ Se DIA Rules § 21; DIS Rules art. 15; ICC Rules art. 14; LCIA Rules art. 10; SIAC Rules art. 16.

³⁸ Se *Juul og Thommesen (2017)* s. 183.

³⁹ Se *HKL Group v Rizq International I* ¶ 28; *Nicholls og Bloch (2014)* s. 393; *Schroeter (2017)* s. 178.

⁴⁰ Se *Esteban (2020)* s. 476; *Frank (2018)* s. 332;

⁴¹ Se *Frank (2018)* s. 352: “*Bundling*” sigter til det at bundte noget – dvs. underforstået, at man ikke kan få det ene element særskilt.

⁴² Se *Exxon Neftegas; HKL I og II; Insignia [2008]* og *[2009]*; *Ryska Federationen*.

3.1. Er parternes frihed til at vedtage hybridklausuler begrænset?

Hybridklausulen har på grund af den indbyrdes modstrid mellem valget om den administrerende institution og procesregler en iboende defekt. Aftalen er altså konciperet på en sådan måde, at den rejser spørgsmål om egen fortolkning, hvorfor den ikke umiddelbart kan lægges til grund for en voldgiftsproces. Den er med andre ord patologisk.⁴³

Om parternes frihed til at vedtage hybridklausuler er begrænset afhænger derfor af, *om voldgiftsretten og i sidste ende domstolene er villige til at håndhæve sådanne klausuler, eller om de finder, at de er så patologiske, at de ikke kan lægges til grund for voldgiftsprocessen.*⁴⁴ For at besvare dette spørgsmål analyseres først retspraksis, hvor parterne har vedtaget hybridklausuler (3.1.1.), og dernæst undersøges det, hvorvidt bundling-bestemmelser får en betydning for parternes frihed til at vedtage hybridklausuler (3.1.2.).

3.1.1. Hybridklausuler håndhæves i retspraksis

Retspraksis på området for hybridklausuler er klar: Hybridklausuler kan og skal håndhæves. Således har domstole i både Singapore⁴⁵, Sverige⁴⁶ og USA⁴⁷ opretholdt hybridklausuler som gyldige.

I den første dom på området, *Insignia* fra 2008 afsagt af Singapore High Court⁴⁸, senere stadfæstet af Singapore Court of Appeal i 2009⁴⁹, skulle domstolen tage stilling til, hvorvidt parternes voldgiftsaftale, hvorefter sagen skulle administreres af en institution, SIAC, men under en anden institutions procesregler, ICC Rules, kunne håndhæves.

Dette spørgsmål blev besvaret *bekræftende* med henvisning til *princippet om effektiv fortolkning*.⁵⁰ Ifølge dette fortolkningsprincip bør man, hvor parterne har udtrykt en klar hensigt om at løse deres tvist i voldgift, så vidt muligt søge at håndhæve voldgiftsklausulen ved at lægge den forståelse til grund, der giver ordene mening, frem for den der gør dem meningsløse.⁵¹ Singapore Court of Appeal fulgte dermed voldgiftsrettens begrundelse, i henhold til hvilken hensynene til pro-voldgift i international voldgift, medførte at voldgiftsretten måtte "*make every reasonable effort to give effect to the Arbitration Agreement*".⁵²

Domstolen i *Insignia* fandt således, at voldgiftsklausulen ganske vist var patologisk, idet SIAC ikke havde en organisatorisk struktur til at administrere en voldgift i fuld overensstemmelse med ICC Rules. Denne patologi kunne dog afhjælpes ved at fortolke parternes hensigt som en aftale om *ad hoc*-voldgift – og ikke institutionel voldgift. Domstolen begrundede dette resultat i, at der *principielt* ikke var noget til hinder for, at parterne aftalte at en institution skulle administrere en *ad hoc*-voldgift under procesregler udstedt af *en anden* institution, så længe at der ikke opstod nogen "*significant inconsistency*" mellem disse to valg, og at der i det *konkrete tilfælde* ikke var sådanne "*significant inconsistencies*".⁵³ SIAC havde substitueret de forskellige ICC-organer (dvs. ICC Sekretariatet,

⁴³ Se Frank (2018) s. 36; Gaillard og Savage (1999) s. 261 f.

⁴⁴ Se Frank (2018) s. 36.

⁴⁵ Se HKL I og II; *Insignia* [2008] og [2009].

⁴⁶ Se Ryska Federationen.

⁴⁷ Se Exxon Neftegas.

⁴⁸ *Insignia* [2008].

⁴⁹ *Insignia* [2009].

⁵⁰ Se *Insignia* [2009] ¶ 31.

⁵¹ Se Gaillard og Savage (1999) s. 258.

⁵² *Insignia* [2009] ¶ 21 og 31.

⁵³ Se *Insignia* [2009] ¶ 26 (a)-(c).

ICC's Generalsekretær og ICC Court) med tilsvarende SIAC-organer til at udføre deres respektive funktioner, hvilket var inden for den grad af fleksibilitet, der var indeholdt i ICC Rules, der også respekterede partsautonomien.⁵⁴

At hybridklausuler skal opretholdes som gyldige med henvisning til effektivitetsprincippet, blev bekræftet med opfølgeren til *Insigma: HKL I* (en delafgørelse) og *II* (den endelige dom) afsagt af Singapore High Court i 2013. Her havde parterne som i *Insigma* aftalt, at ICC Rules skulle finde anvendelse, men at voldgiftssagen skulle administreres af den ikkeeksisterende institution “*the Arbitration Committee at Singapore*”.⁵⁵ Sagen adskiller sig således fra *Insigma* (med korrekt henvisning til SIAC), om end den er endnu et eksempel på, at domstolene skulle tage stilling til, om en hybridklausul var “uhelbredeligt” defekt og dermed uigennemførlig (*inoperable*⁵⁶), eller om den kunne kureres og dermed håndhæves.

Domstolen fandt nemlig, at voldgiftsklausulens patologi med henvisning til den ikkeeksisterende institution kunne afhjælpes ved at lade det være op til parterne frit at vælge *en hvilken som helst institution* i Singapore til at administrere sagen under ICC Rules.⁵⁷ Med henvisning til effektivitetsprincippet som anvendt i *Insigma* bekræftede domstolen, at der ikke var noget til hinder for at adskille institutionelle procesregler fra den udstedende institution – og dermed at anerkende hybridklausuler som principielt gennemførlige.

I den svenske dom *Ryska Federationen* afsagt af Svea Hovrätt i 2015 blev en hybridklausul, hvorefter parterne havde aftalt at en eventuel tvist skulle administreres af Det Svenske Voldgiftsinstitut (SCC) men under ICC Rules, tillige håndhævet.⁵⁸ Domstolen begrundede – ligesom domstolene *Insigma* og *HKL I* og *II* – dette resultat med en henvisning til effektivitetsprincippet.⁵⁹

Ved fastlæggelsen af parternes hensigt fandt domstolen, dog uden at angive om dette var en institutionel eller en *ad hoc*-voldgift, at parterne klart havde tilkendegivet et ønske om, at SCC skulle administrere sagen under ICC Rules.⁶⁰ Denne aftale var gyldig, og at ICC Rules blev tilpasset SCC's organisation kunne ikke – som ellers gjort gældende af den ene part – føre til et andet resultat. Dette skyldtes, at *det primære formål* med klausulen var, at tvister skulle løses ved voldgift administreret af SCC, hvorfor der konkret kunne ses bort fra, at SCC ikke havde administreret voldgiften “*helt enligt ICC's regler*”.⁶¹

Endeligt havde parterne i sagen *Exxon Neftegas* fra 2017 aftalt, at Det Amerikanske Voldgiftsinstitut (AAA) skulle administrere eventuelle tvister efter ICC Rules.⁶² Også denne hybridklausul blev af New Yorks Supreme Court håndhævet.⁶³

Ovenstående domme er relevante, fordi de er udtryk for, at domstolene ved spørgsmålet om hybridklausulers gyldighed står i valget mellem 1) at finde, at de praktiske vanskeligheder ved hybridvoldgift gør klausulen “*null void, inoperative and incapable of being performed*”⁶⁴ eller 2) at anse

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ *HKL I* ¶ 1.

⁵⁶ *HKL I* ¶ 27.

⁵⁷ Se *HKL I* ¶ 28; *HKL II* ¶ 9.

⁵⁸ Se *Ryska Federationen* s. 2.

⁵⁹ Se *Ryska Federationen* s. 11.

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Ibid.

⁶² Se *Exxon Neftegas* ¶ 2.

⁶³ Se *Exxon Neftegas* ¶ 9 (b).

⁶⁴ *Insigma [2008]* ¶ 32-34.

hybridvoldgift for en berettiget udnyttelse af aftalefriheden, idet institutioner har beføjelsen til at fortolke de valgte regler for at gøre dem forenelige med deres organisatoriske struktur.⁶⁵ Ved en fortolkning af *parternes hensigt* i henhold til almindeligt anerkendte fortolkningsprincipper valgte domstolene sidstnævnte.⁶⁶ Dette valg var motiveret af partsautonomiens grundlæggende betydning i voldgift, hvilket understøtter en fortolkning, der gør hybridklausuler gennemførlige.

Parternes voldgiftsaftale er som konsekvens heraf ikke undergivet ineffektivitetscensur; det er med andre ord ikke nationale domstoles opgave “*to save the parties from themselves*”.⁶⁷ Hvor parterne med åbne øjne har indgået en hybridaftale, må en sådan aftale håndhæves – uanset mulig ineffektivitet og uhensigtsmæssighed forbundet hermed.⁶⁸

Selvom domstole på tværs af jurisdiktioner har nægtet at tilsidesætte hybridklausuler på grund af uklarhed og uigennemførlighed, så fremhæver retspraksis en betingelse herfor: Den administrerende institutionens accept af voldgiftssagen.

I *Insignia* fandt domstolen således, at hybridklausuler principielt kunne håndhæves, men at håndhævelsen i de konkrete tilfælde afhang af, om den administrerende institution indvilgede i at administrere sagen.⁶⁹ Tilsvarende fandt domstolen i *HKL I*, at hybridvilkåret kunne opretholdes som gyldigt men på én betingelse: At parterne, som i *Insignia*, var “*able to secure the agreement of an arbitral institution in Singapore, such as the SIAC, to conduct a hybrid arbitration, applying the ICC rules.*”⁷⁰

3.1.2. Bundling-bestemmelser betydning for vedtagelsen af hybridklausuler

I *HKL II* – den endelige dom i *HKL*-sagen – fik Singapore High Court anledning til at tage stilling til, om institutionelle *bundling-bestemmelser* får en betydning for parternes frihed til at vedtage hybridklausuler. Domstolen skulle nærmere bestemt tage stilling til fortolkningen af art. 1(2) i ICC Rules, hvis ordlyd, som ovenfor angivet, er at ICC Court “*is the only body authorized to administer arbitrations under the Rules, including the scrutiny and approval of awards rendered in accordance with the Rules*”.

HKL havde i sagen nedlagt påstand om, at ICC Rules art. 1(2) betød, at det alene var ICC, der kunne administrere sagen – og at hybridvoldgift under ICC Rules således ikke var muligt. Herom bemærkede domstolen, at:

“*Art 1(2) cannot curtail the freedom of parties to agree to be bound by the result of an arbitration administered by a different arbitral institution applying the ICC Rules.*”⁷¹

Dette resultat blev af domstolen begrundet i, at ICC Rules’ – og dermed art. 1(2)’s – bindende virkning hviler på aftalens inkorporering af pågældende regelsæt.⁷² Fordi parterne på tidspunktet for aftalens affattelse tillige fraveg selvsamme regelsæt ved at inkludere en hybridklausul, fandt domstolen, at denne fravigelse måtte have forrang. Dette må ses som et udslag af princippet om den specifikke klausuls forrang frem for den generelles (*lex specialis derogat generali*).

⁶⁵ Se *Esteban* (2020) s. 479.

⁶⁶ Se *Law Debenture v Elektrim Finance; Lew et al* (2003) ¶ 7.60; *Gaillard og Savage* (1999) s. 258.

⁶⁷ *Paulsson* (2013) s. 2.

⁶⁸ Se *Bovis v Jay-Tech* ¶ 17 og 19; *Insignia [2008]*; *Berger* (2018) s. 483; *Frank* (2018) s. 345.

⁶⁹ Se *Insignia [2008]* ¶ 35-36.

⁷⁰ *HKL I* ¶ 29.

⁷¹ *HKL II* ¶ 10.

⁷² Se *HKL II* ¶ 10.

Art. 1(2) fik med andre ord ingen betydning for gennemførligheden af den vedtagne hybridklausul, og sagen er derfor et eksempel på, at retspraksis bekræfter partsautonomiens forrang i forhold til institutionens egeninteresse i at administrere egne procesregler.

3.2. Hybridvilkårets konsekvenser for voldgiftssagens forløb

Retspraksis fra Singapore, Sverige og USA bekræfter: Den hybride voldgiftklausul er en berettiget udnyttelse af partsautonomiens og aftalefrihedens rammer. Domstolenes fortolkning er derfor i overensstemmelse med hensynene til pro-voldgift og pro-autonomi, som findes i transnational voldgiftspraksis og litteratur.⁷³

Konflikten mellem den nærmest ubegrænsede partsautonomi på området for hybridklausuler og de prædefinerede procesregler rejser dog spørgsmålet, hvilke konsekvenser hybridvilkåret får for voldgiftssagens forløb. Dette søges belyst i nærværende afsnit.

Som det fremgår af ovenstående analyse af retspraksis fra udvalgte jurisdiktioner, lægger domstolene, ved vurderingen af om en hybridklausul kan håndhæves, afgørende vægt på den valgte institutions accept af at administrere sagen under institutionelle procesregler udstedt af en anden institution.⁷⁴ Hybridvilkåret får derfor forskellige betydninger for voldgiftssagens forløb afhængigt af, om institutionen accepterer (3.2.1) eller afviser (3.2.2.) at administrere sagen.

3.2.1. Institutionen accepterer administration: Kan voldgiftskendelsen fuldbyrdes?

Hvor institutionen accepterer at administrere sagen, men der under voldgiftssagen alligevel opstår tvist om voldgiftsaftalens gyldighed og fortolkning, kan den tabende part være fristet til at skyde skylden for nederlaget på voldgiftsretten eller den administrerende institution. Således kan den tabende part forsøge at få voldgiftskendelsen, der er afsagt på grundlag af hybridklausulen (i det følgende "hybrid-voldgiftskendelsen"), tilsidesat eller modsætte sig fuldbyrdelsen heraf.⁷⁵

Det naturlige udgangspunkt for diskussionen om voldgiftskendelsens fuldbyrdelse er New York-konventionen fra 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser. 172 lande har i skrivende stund tiltrådt konventionen, hvorfor den må siges at afspejle gældende ret i international voldgift om anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser. Der synes i New York-konventionen at være én artikel af relevans for spørgsmålet om, hvorvidt hybridklausuler øger risikoen for en voldgiftskendelse, der ikke kan fuldbyrdes. Dette er art. V(1)(d), i henhold til hvilken anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelsen kan nægtes hvis:

"(d) The composition of the arbitral authority or the arbitral procedure was not in accordance with the agreement of the parties, or, failing such agreement, was not in accordance with the law of the country where the arbitration took place." (min understregning)

Det fremgår af således af New York-konventionen, at det afgørende for fuldbyrdelsen af en voldgiftskendelse er, om voldgiftsprocessen var i overensstemmelse med parternes aftale.⁷⁶ Retspraksis ovenfor har imidlertid vist, at det ikke altid er entydigt, hvad parterne med en hybridklausul har aftalt.

⁷³ Se *Law Debenture v Elektrim Finance*; *Berger* (2018) s. 479; *Lew et al* (2003) ¶ 7.61 ff.

⁷⁴ Se *HKL I* ¶ 29; *Insignia* [2009] ¶ 40; *Ryska Federationen* s. 15.

⁷⁵ Se *Lendermann* (2017) s. 461.

⁷⁶ Art 34 i UNCITRAL-modelloven (og korresponderende nationale bestemmelser) indeholder en stort set identisk bestemmelse om voldgiftskendelsers *tilsidesættelse*. Det anførte i nærværende afsnit om voldgiftskendelsers fuldbyrdelse gælder derfor *også* tilsidesættelse.

Der er overordnet set to tilgange til spørgsmålet om hybridvilkårets betydning for fuldbyrdelsen af hybrid-voldgiftskendelser. Således kan der anføres både argumenter for og imod en forøget risiko for, at voldgiftskendelsen nægtes fuldbyrdet. Disse argumenter vurderes i det følgende (3.2.1.1.), forinden retspraksis om fuldbyrdelsen af hybrid-voldgiftskendelser analyseres med henblik på at fastslå gældende ret (3.2.1.2.).

3.2.1.1. Risikoen forbundet med hybrid-voldgiftskendelsens fuldbyrdelse

Der er overordnet set tre forhold, der får betydning for, om hybridprocessen har været i overensstemmelse med parternes aftale, og dermed om der er en forøget risiko for, at hybrid-voldgiftskendelsen nægtes fuldbyrdet. *For det første* om parterne med deres voldgiftsklausul har aftalt institutionel voldgift, *for det andet* om en implicit tilpasningskompetence af procesreglerne er indeholdt i hybridaftalen, og *for det tredje* om parterne har udtrykt en klar hensigt om at fravælge institutionel voldgift.

1) Har parterne aftalt institutionel voldgift?

Særligt for ICC-voldgift er det første argument, der kan anføres til støtte for at hybridprocessen ikke har været i overensstemmelse med parternes aftale, at parterne ved at henvise til ICC Rules, har haft til hensigt at vælge en ICC-voldgift – altså institutionel voldgift defineret som *en voldgift der administreres af en institution under dennes egne procesregler*. At dette er særligt for ICC skyldes, at en ICC-voldgift adskiller sig fra andre former for institutionel voldgift “*not merely by virtue of its rules but also on account of its expertise, the experience of its organs, the quality of its personnel and overall brand*”.⁷⁷ ICC Court og Sekretariatet er særegne organer både på grund af deres konstitution og de funktioner, de udfører i henhold til ICC Rules, og som konsekvens heraf er ICC Rules uløseligt forbundne med ICC-organerne, jf. også bundling-bestemmelsen i ICC Rules art. 1(2).⁷⁸

At parterne ved at vælge ICC Rules har valgt institutionel voldgift, kan dog tilbagevises ved en fortolkning af parternes voldgiftsaftale.⁷⁹ Inkorporeringen af institutionelle procesregler er nemlig, jf. ovenfor under afsnit 2.2., et aftaleretlig instrument: En *standardformular*, der afleder bindende virkning fra aftalens henvisning til pågældende standardregler.⁸⁰ Ved at inkorporere institutionelle procesregler følger det ganske vist *som udgangspunkt* af voldgiftsaftalen, at det er den udstedende institution, der skal administrere sagen, hvis reglerne ligesom ICC Rules art. 1(2) og 6(2) indeholder bestemmelse herom. Men hvis parterne fraviger disse regler, idet en anden institution skal administrere sagen, opstår der et aftaleretligt spørgsmål om, hvad parterne har aftalt?⁸¹ *Ad hoc*-voldgift eller institutionel voldgift?

Hvor voldgiftsklausulen indeholder et tydeligt hybridvilkår, følger det af det grundlæggende aftaleretlige princip om specifikt affattede vilkårs forrang for standardvilkår i tilfælde af konflikt, at parterne har aftalt *ad hoc*-voldgift.⁸² Der er endvidere ikke noget hensyn at tage til *standardbetingelserne* i procesreglerne, som forbinder institutionen med de udstedte procesregler, idet disse må antages at være motiverede at tredjemands (den udstedende institutions) interesse i pakkelsen – og ikke parternes egne forudsætninger og ønsker.⁸³ Den udstedende institution er tredjemand i denne situation, da servicekontrakten ved hybridaftaler indgås mellem parterne og den administrerende

⁷⁷ Fry (2013) s. 461.

⁷⁸ Se Fry og Morrison (2009).

⁷⁹ Se Nicholls og Bloch (2014) s. 402 f.

⁸⁰ Se Fouchard (1987) s. 227; Frank (2018) s. 357.

⁸¹ Ibid.

⁸² Se Born (2024) ¶ 9.03[D]; Lyng Andersen og Madsen (2022) s. 395; Frank (2018) s. 360; Ussing (1950) s. 428.

⁸³ Se Frank (2018) s. 358; Nicholls og Bloch (2014) s. 405.

institution. Af denne årsag kan den udstedende institution ej heller modsætte sig en fravigelse af *standardbetingelserne* ved en afvisning, jf. nedenfor under afsnit 5.1.

At parterne på trods af de valgte procesreglers *standardbetingelser* med hybridvilkåret har valgt *ad hoc*-voldgift, er i overensstemmelse med praksis.⁸⁴ I *Insigma* begrundede domstolen sit resultat blandt andet med henvisning til sagen *Bovis v Jay-Tech* fra 2005, i henhold til hvilken Singapore High Court fandt, at partsautonomien trumfer en institutions beslutning om at gøre sine procesregler og administration forbundne:

*“It is in accordance with the principle of party autonomy that the parties were free to choose one body as their appointing authority and another body as their rules provider.”*⁸⁵

Overfor argumentet om visse institutionelle procesreglers uløselige forbindelse med institutionens administration kan det endvidere anføres, at hybridvilkåret må formodes at være professionelle parter bevidste fravalg af *pakkelsen*, institutionel voldgift.⁸⁶ Også dette bekræftes i *Insigma*, hvor parterne begrundede deres valg af hybridaftalen i de høje omkostninger ved ICC-voldgift.⁸⁷ Det er med andre ord forkert at antage, at blot fordi der med en specifik institutionel voldgift er forbundet særlige fordele, så medfører det, at alle parter, der vedtager disse regler, ønsker institutionel voldgift.⁸⁸ Dette er rammende udtrykt af Nicholls og Bloch:

*“The ICC is the gold standard for administering ICC arbitrations, but sometimes the silver standard might be good enough for the parties.”*⁸⁹

2) Følger en implicit tilpasningskompetence af hybridvilkåret?

Det andet forhold, der kan skabe tvivl om risikoen for, at hybrid-voldgiftskendelsen nægtes fuldbyrret, er den *tilpasning* af de institutionelle procesregler, der sker som led i hybridprocessen. Ved parternes modstridende valg af procesregler og administrerende institution kan der nemlig opstå tvivl om voldgiftsaftalens rækkevidde og dermed voldgiftsrettens kompetence. Dette skyldes, jf. ovenfor, at den administrerende institution, ikke har en organisatorisk struktur, der er nødvendig for at administrere sagen i fuld overensstemmelse med de valgte procesregler. Spørgsmålet er derfor, om den administrerende institution med hybridvilkåret vil være tillagt en kompetence til at tilpasse procesreglerne til den administrerende institution. Og hvis dette spørgsmål besvares bekræftende, hvor grænserne for denne tilpasningskompetence går? Med andre ord: Hvornår er der ikke længere tale om den proces, som parterne har aftalt?

Hvis der anerkendes en forøget risiko for, at hybrid-voldgiftskendelsen nægtes fuldbyrret, så vil argumentet være, at de institutionelle procesregler i hybridprocessen er blevet *tilpasset i en sådan grad*, at processen ikke længere er i overensstemmelse med de valgte regler – og dermed parternes aftale.

Med udgangspunkt i institutionelle procesregler som ICC Rules, der indeholder bundling-bestemmelser, kan der argumenteres for, at det blotte faktum at parterne har valgt, at reglerne skal administreres af en anden institution, er tilstrækkeligt til at gå ud over, hvad parterne har aftalt: En sagsbehandling i overensstemmelse med de valgte procesregler.⁹⁰

⁸⁴ *Insigma* [2008] ¶ 34; *Insigma* [2009] ¶ 33; *Ryska Federationen* s. 15.

⁸⁵ *Bovis v Jay-Tech* ¶ 19; se *Insigma* [2008] ¶ 14.

⁸⁶ Se *Frank* (2018) s. 331; *Nicholls og Bloch* (204) s. 405 f.

⁸⁷ Se *Insigma* [2009] ¶ 7.

⁸⁸ Se *Nicholls og Bloch* (2014) s. 406.

⁸⁹ *Ibid.*

⁹⁰ Se *Fry* (2013) s. 461.

At fortolke tilpasningskompetencen så indskrænkende vil dog være vanskeligt at forene med det forhold, at parterne rent faktisk har aftalt, at en anden institution skal administrere voldgiften. Der bør derfor tages en mere nuanceret tilgang til grænserne for, hvornår parternes aftale om den nærmere sagsbehandling er overskredet.⁹¹ Dette er støttet af dommen i *Insignia*.

Det fremgik nemlig ikke i *Insignia* af parternes voldgiftsklausul, hvordan SIAC skulle administrere sagen i henhold til parternes *ad hoc*-version af ICC Rules – noget der kunne gøres på mange forskellige måder. Domstolen fandt dog ikke, at dette var til hinder for, at voldgiftsklausulen kunne håndhæves. Herom bemærkede domstolen blot, at administrationen havde været inden for parternes aftale, idet SIAC havde substitueret ICC-organerne med “*similarly equipped actors*”, som kunne udføre “*similar functions*”.⁹² Domstolen anførte dog ikke i sine præmisser, hvordan disse standarder nærmere skulle fortolkes. På tidspunktet for domstolens afgørelse, havde SIAC ikke nogen organer, der lignede ICC Court eller ICC Generalsekretæren, hvorfor domstolen i hvert fald ikke kunne have forudsat et *identisk* eller *næsten identisk* organ hos den administrerende institution.⁹³ Domstolens præmisser gav derfor i realiteten den administrerende institution, SIAC, en vid kompetence at fastlægge væsentlige vilkår i parternes voldgiftsaftale ved fortolkningen af “*similar*”-standarden.⁹⁴

Det kan således udledes af *Insignia*, at den administrerende institutions kompetence til at tilpasse de valgte procesregler følger implicit af hybridvilkåret.⁹⁵ Det er derfor ikke fatalt for voldgiftskendelsens fuldbyrdelse, at den er afsagt i en proces, der ikke er fuldt overensstemmende med de valgte procesregler. Parterne har med hybridklausulen bemyndiget den administrerende institution til at tilpasse de aftalte procesregler, fordi det netop er aftalt, at voldgiften skal administreres i henhold til et regelsæt, der er fremmed for institutionen, og dermed er deres udformning ikke direkte anvendelig.⁹⁶

Hvis en sådan implicit tilpasningskompetence ikke anerkendes, vil det ikke alene medføre en begrænsning af parternes aftalefrihed og autonomi over processen, men det vil også være udtryk for en restriktiv ordlydsfortolkning af voldgiftsbestemmelsen og de institutionelle procesregler.⁹⁷ Hensynene til pro-voldgift, herunder princippet om effektiv fortolkning, tilsiger ikke en sådan fortolkning.⁹⁸

Denne implicitte tilpasningskompetence må tillige, jf. *Insignia*, fortolkes udvidende. Således må der anerkendes en vis margin for den *påkrævede korrelation mellem de prædesignede organer og den administrerende institutions organer*.⁹⁹ I modsat fald ville hybridvoldgift være illusorisk. Den administrerende institution kan som udgangspunkt dog *ikke foretage regeltilpasninger, der går ud over den rent organisatoriske substitution* – for eksempel at afstå fra at tilbyde visse services, som reglerne foreskriver.¹⁰⁰ Dette skyldes, at der må være en formodning for, at parterne ønskede netop de aftalte procesreglers særlige karakteristika. Heller ikke *at den konkrete administration* – dvs. fortolkningen af, skønnet under og afgørelser truffet i henhold til de valgte procesregler – afviger fra de prædesignede organers vil medføre, at processen ikke har været i overensstemmelse med parternes aftale.¹⁰¹

⁹¹ Se Kirby (2009) s. 327.

⁹² *Insignia* [2008] ¶ 35.

⁹³ Se Lendermann (2017) s. 353.

⁹⁴ Se Kirby (2009) s. 327.

⁹⁵ Se Frank (2018) s. 345 f.; Nicholls og Bloch (2014) s. 411.

⁹⁶ Frank (2018) s. 345.

⁹⁷ Se Frank (2018) s. 345 f.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Se Frank (2018) s. 346.

¹⁰⁰ Se Frank (2018) s. 347.

¹⁰¹ Se Frank (2018) s. 348.

Det lykkedes da heller ikke den russiske regering i *Ryska Federationen* at komme igennem med, at funktionerne i henhold til ICC Rules ikke var udført tilfredsstillende, fordi SIAC – den administrerende institution – under *scrutiny-processen* havde overset regnefejl. Flertallet bemærkede kortfattet, at “*Det är ostridigt att SCC har åtagit sig och serdermera också administrerat skiljeförfarandet*”.¹⁰² Dissensen i begrundelsen for resultatet er mere præcis. Dissensen fandt, at SCC’s bemyndigelse til at tilpasse ICC Rules måtte anses for at være indbefattet i parternes aftale om, at SCC skulle anvende ICC’s regler.¹⁰³ Hybrid-voldgiftskendelsen kunne derfor fuldbyrdes med følgende begrundelse:

“*Om det andra skiljedomsinstitut gör det så gott det går är ju resultatet att parterna har fått just det de avtalade om. De kan då inte gärna klaga på att olika åtgärder bedömingar och beslut av de administrerande skiljedomsinstitut kanske inte blivit exakt som de hade blivit om reglerna hade tillämpats av de skiljedomsinstitut som utformat dem.*”¹⁰⁴

3) *Har parterne udtrykt en klar hensigt om at fravælge institutionel voldgift*

Det tredje og sidste forhold, der får betydning for risikoen forbundet med hybrid-voldgiftskendelsens fuldbyrdelse, er, om parterne med deres hybridklausul har udtrykt en klar hensigt om at fravælge institutionel voldgift. Fordi hvis institutionelle procesregler, jf. ovenfor, indeholder *standardbetingelser* om, at procesreglerne og institutionen er uløseligt forbundne, så kræver det en klar hensigt om at fravige betingelserne.¹⁰⁵ ICC Rules indeholder sådanne bundling-bestemmelser med den føromtalte art. 1(2).

Med udgangspunkt heri kan domstolens resultat i *HKL I og II*, der angik forholdet mellem ICC art. 1(2) og en hybridklausul, kritiseres.¹⁰⁶ Der kan argumenteres for, at parterne ikke med deres henvisning til, at ICC Rules skulle administreres af ikkeeksisterende institution “*the Arbitration Committee at Singapore*”, havde udtrykt en sådan klar hensigt om at fravælge institutionel voldgift. Henvisningen burde mere nærliggende efter en naturlig sprogforståelse have været fortolket som en henvisning til et “*Arbitral Tribunal*” med hjemsted i Singapore og dermed en standard-voldgiftsklausul med ICC som både administrerende institution og regeludsteder.¹⁰⁷ Med andre ord skulle parternes voldgiftsklausul uden en klar hensigt om det modsatte forstås i overensstemmelse med ICC Rules’ standardbetingelser: At ICC er den eneste institution, der kan administrere ICC Rules, jf. art. 1(2).

Det forekommer imidlertid mest korrekt, at domstolen i *HKL I og II* ikke gik for langt ved at fortolke parternes henvisning af tvister til afgørelse ved den ikkeeksisterende institution “*the Arbitration Committee at Singapore*” under ICC Rules som en hybridaftale. For lige så vel som parterne ikke entydigt havde aftalt hybridvoldgift (*ad hoc*-voldgift), så havde parterne heller ikke entydigt aftalt ICC-voldgift (institutionel voldgift) med den patologiske institutionshenvisning.¹⁰⁸ Hvis det som udgangspunkt for fortolkningen lægges til grund, at “*the Arbitration Committee at Singapore*” eksisterede – og at parterne havde tilsigtet en specifik voldgiftsinstitution – kan det næppe med rimelighed betvivles, at der var aftalt hybridvoldgift.¹⁰⁹ Hertil kommer, at domstolen i *HKL I og II* ikke konkluderede, at der var aftalt hybridvoldgift, men blot at *der kunne være aftalt* hybridvoldgift, så voldgiftsaftalen åbnede op for både hybridvoldgift og institutionel voldgift.¹¹⁰

¹⁰² *Ryska Federationen* s. 12.

¹⁰³ Se *Ryska Federationen* s. 15.

¹⁰⁴ *Ibid.*

¹⁰⁵ Se *Fry* (2013) s. 460; *Lendermann* (2017) s. 177.

¹⁰⁶ Se *Carlevaris* (2016) s. 24; Se *Fry* (2013) s. 456 f.; *Nicholls og Bloch* (2014) s. 393.

¹⁰⁷ Se *Fry* (2013) s. 456 f.

¹⁰⁸ Se *Frank* (2018) s. 365.

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ Se *HKL II* ¶ 12.

3.2.1.2. Fuldblyrdelsen af hybrid-voldgiftskendelser i praksis

På trods af de modstridende argumenter ovenfor, så støtter retspraksis opfattelsen, at hybridvilkåret *ikke* medfører en forøget risiko for, at hybrid-voldgiftskendelsen nægtes fuldblyrdet. Således er *Insigma*-voldgiftskendelsen anerkendt i både Hong Kong og England.¹¹¹ Tilgangen, der ikke anerkender en forøget risiko for voldgiftskendelsens fuldblyrdelighed, må derfor anses for værende den, der afspejler gældende ret i international handelsvoldgift.

Noget andet er, at det efter omstændighederne kan være upraktisk at gennemføre voldgiftssagen som en hybridvoldgift.¹¹² Som indledningsvist beskrevet har langt de færreste institutioner en organisatorisk struktur, der gør dem egnede til at administrere en sag i fuld overensstemmelse med en fremmed institutions procesregler. Valget af hybridvoldgift kan derfor medføre både ineffektivitet og fejl i fortolkningen af de institutionelle procesregler begået af den administrerende institution.¹¹³

Dette afspejles blandt andet i *Insigma*-voldgiftskendelsen – som gik den kinesiske licenstagere imod med et betydeligt millionbeløb –, der i 2011 blev nægtet anerkendelse og fuldblyrdelse i Kina begrundet i “fodfejl” i forbindelse med nedsættelse af voldgiftsretten.¹¹⁴ SIAC – den administrerende institution – havde bekræftet voldgiftsrettens udpegning med henvisning til SIAC Rules og ikke ICC Rules, som voldgiftsaftalen foreskrev.¹¹⁵ Indsigelsen var blevet afvist både af voldgiftsretten¹¹⁶ og af Singapore High Court¹¹⁷, men den kinesiske domstol fandt på trods heraf, at nedsættelsen ikke reflekterede “*the real intention of the two parties*”.¹¹⁸

Denne dom er dog grundet domstolens præmisser ikke et eksempel på, at hybrid-voldgiftskendelser generelt ikke kan fuldblyrdes. Domstolen nægtede netop ikke fuldblyrdelse på grund af hybridvilkåret som sådan, men i stedet fordi SIAC ikke anvendte de valgte procesregler – ICC Rules.¹¹⁹ Dette er støttet i voldgiftsretlig litteratur, som udlægger dommen som en bekræftelse på “*the availability of hybrid arbitrations because the Chinese courts defended the terms of the parties’ agreement*”.¹²⁰

Når det gælder risikoen for “fodfejl” begået af den administrerende institution, hvor denne anvender egne procesregler, så må der anerkendes en vis forøget risiko for voldgiftskendelsens fuldblyrdelighed.¹²¹ Risikoen vil dog forventes med tiden at mindskes i takt med at institutionerne får mere erfaring med at håndtere hybridvilkår.¹²²

3.2.2. Institutionen afviser administration: En uigennemførlig proces?

Hvis institutionen afviser at administrere sagen under de valgte procesregler, så betyder det ikke, at voldgiftsaftalen bliver “*inoperative, let alone void*”.¹²³ Så længe voldgiftssagen principielt kan

¹¹¹ Se *Re Insigma Technology Co Ltd* ¶ 1 og 3.

¹¹² Se *Bovis v Jay-Tech* ¶ 17; *HKL I* ¶ 28; *HKL II* ¶ 11; *Insigma [2008]* ¶ 35; *Esteban* (2020) s. 486; *Kirby* (2009) s. 326; *Nicholls og Bloch* (2014) s. 401.

¹¹³ Se *Nicholls og Bloch* (2014) s. 409.

¹¹⁴ Se *Alstom Technology v Insigma Technology*; *Frank* (2018) s. 357.

¹¹⁵ Se *Insigma [2009]* ¶ 12-17.

¹¹⁶ Se *Insigma [2009]* ¶ 22.

¹¹⁷ Se *Insigma [2009]* ¶ 27-28.

¹¹⁸ *Alstom Technology v Insigma Technology* ¶ 7.

¹¹⁹ Se *Frank* (2018) s. 357; *Nicholls og Bloch* (2014) s. 396.

¹²⁰ *Nicholls og Bloch* (2014) s. 396.

¹²¹ Se *Nicholls og Bloch* (2014) s. 411.

¹²² Se *Frank* (2018) s. 357; *Nicholls og Bloch* (2014) s. 411.

¹²³ *Berger* (2018) s. 481; se *Frank* (2018) s. 350 f.

fortsætte, betyder det faktum, at parterne gennem deres aftale har gjort voldgiftssagen mere byrdefuld eller ineffektiv for dem selv og voldgiftsretten, ikke, at parternes generelle hensigt om at løse deres tvist i voldgift skal tilsidesættes, jf. princippet om effektiv fortolkning.¹²⁴

Hvis institutionen faktisk afviser at administrere sagen på grundlag af hybridvilkåret, rammes voldgiftsaftalen imidlertid af et *utilgængeligt element*, som efterlader flere løsningsmuligheder:

- 1) Parternes forumaftale – som både fratager de almindelige domstole tvistløsningskompetence og tildeler tvistløsningskompetence til en voldgiftsret – “smittes” og voldgiftsaftalen *bortfalder* som uigennemførlig.
- 2) Hybridvilkåret udskilles i sin helhed (altså både institutionsvalg og valg af procesregler), hvorefter voldgiftsaftalen håndhæves som *en blank voldgiftsaftale*.
- 3) Det uigennemførlige institutionsvalg udskilles, men valget af procesregler opretholdes, hvorfor voldgiftsaftalen herefter håndhæves som *enten institutionel voldgift eller ad hoc-voldgift*.
- 4) Det uigennemførlige institutionsvalg udskilles, men valget af procesregler under forudsætning af *hybridvoldgift* opretholdes, så der identificeres en ny hybridadministrator.¹²⁵

Løsning 3) og 4) udviser den største respekt for partsautonomien og parternes aftalevilkår.¹²⁶ *Handsoff*-tilgangen i retspraksis om fortolkning af voldgiftsaftaler med utilgængelige elementer, herunder sagen *Lucky-Goldstar v Ng Moo Kee Engineering* fra 1993 afsagt af en domstol i Hong Kong, hvorefter voldgiftsaftalens udfyldning i første række overlades til parterne, støtter *løsning 4)*. Der kan dog opstå komplikationer i relation til, om der er hjemmel i *lex arbitri* til at få domstolens bistand til at udpege en hybrid-administrator, hvis ikke parterne er enige.¹²⁷ Således er der i de fleste nationale voldgiftslove hjemmel til, at domstolene kan nedsætte voldgiftsretten men ikke til at udpege den administrerende institution.¹²⁸ Hvis dette er tilfældet må en part kunne gå frem efter reglerne i *lex arbitri* og få domstolens hjælp til at udpege voldgiftsretten, som herefter gennemfører voldgiften i overensstemmelse med voldgiftsaftalens øvrige procesregler (*løsning 2) eller 3)*).¹²⁹

Hvis *løsning 3)* vælges, vil domstolen kunne vælge at følge fremgangsmåden anvendt i *HKL I og II* og lade det være op til parterne i første omgang at træffe beslutning om, på hvilken måde den patologiske voldgiftsaftale skal kureres.¹³⁰ Da der imidlertid på fuldbyrdelsesstadiet sjældent vil være enighed mellem parterne, må domstolen overveje, om det af procesøkonomiske årsager vil være mere hensigtsmæssigt at håndhæve parternes voldgiftsklausul enten som en aftale om institutionel voldgift eller *ad hoc-voldgift* baseret på, hvad der af den konkrete aftalesituation må formodes at have været parternes *primære (væsentlige) hensigt*: Valget af institution eller valget af procesregler?

Dommene *Ryska Federationen* og *Exxon Neftegas* støtter, at parternes aftale i *løsning 3)* opretholdes som en aftale om institutionel voldgift. Disse domme synes nemlig at tillægge det *specifikke* institutionsvalg forrang frem for valget af procesregler. Således fandt domstolen i *Exxon Neftegas* uden nærmere begrundelse, at i et tilfælde, hvor AAA – den administrerende institution – ville nægte at

¹²⁴ Se *Berger* (2018) s. 481.

¹²⁵ Se *Frank* (2018) s. 350 for ovenstående løsninger; se også *Lendermann* (2017) s. 205 f.

¹²⁶ Se *Frank* (2018) s. 351.

¹²⁷ *Ibid.*

¹²⁸ Se som eksempel Voldgiftsloven § 11, stk. 3; *Lendermann* (2017) s. 427.

¹²⁹ Se *Frank* (2018) s. 351.

¹³⁰ Se *Lendermann* (2017) s. 434.

administrere voldgiftssagen under ICC Rules, så skulle sagen administreres i henhold til institutionens egne procesregler, AAA Rules.¹³¹

Domstolens præmisser i *Ryska Federationen* indikerer noget lignende, om end ikke helt så eksplicit. Domstolen fandt nemlig, at det *primære formål* med en hybridklausul vil være, at voldgiftssagen skal administreres af den valgte institution.¹³²

I *Exxon Neftegas* begrundede domstolen ikke det specifikke institutionsvalgs forrang nærmere. I *Ryska Federationen* fremgår det imidlertid af domstolens præmisser, at der var tale om et særegent tilfælde.¹³³ Således var der 1) ikke tale om en ren kommerciel situation, 2) hybridvilkåret havde ikke været genstand for individuel behandling og 3) sagens omstændigheder tyder ikke på, at et særligt formål var knyttet til hybridvilkåret.¹³⁴ *Ryska Federationen* er endvidere en *reaktiv* (tilbageskuende) vurdering af voldgiftskendelsen.¹³⁵ Sagsøger i dommen stod derfor på bagkanten af processen, hvor det afgørende i første række ikke var, hvordan de institutionelle procesregler *kunne og skulle anvendes og tilpasses*, men om der var grundlag for at tilsidesætte den konkrete voldgiftskendelse.¹³⁶

Om det er korrekt at håndhæve parternes aftale som en aftale om institutionel voldgift, kan betvivles, idet voldgiftsprocessens grundlæggende karakter ændres. Løsningen må tillige forventes at være af begrænset betydning i praksis, idet der, jf. ovenfor, sjældent vil være hjemmel i *lex arbitri* til at få domstolens bistand til at udpege den administrerende institution. Under alle omstændigheder bør løsningen ikke udstrækkes til tilfælde, der adskiller sig væsentligt fra de omstændigheder, der forelå i *Ryska Federationen*.

3.3. Delkonklusion

Retspraksis om hybridklausuler illustrerer, at parternes ret til at tilrettelægge voldgiftsprocessen står centralt i international voldgift. Domstole i flere jurisdiktioner, herunder Singapore, Sverige og USA, har udvist respekt for parternes autonomi ved at anerkende gyldigheden af hybridklausuler. Denne respekt for partsautonomien går så langt som at forrang gives over institutionelle egeninteresser, selv når de institutionelle regler eksplicit udelukker hybridvoldgift. På området for hybridklausuler får parternes valg om at løse deres tvist ved en institution altså *ikke betydning* for deres frihed til at tilrettelægge voldgiftssagen, som de ønsker det.

Der er imidlertid konsensus i både voldgiftsretlig litteratur og retspraksis om, at det ikke er anbefalelsesværdigt for parter at indgå hybridaftaler. Der kan dels opstå fortolkningsmæssig tvivl om, hvad parterne har aftalt, og dels kan det medføre ineffektivitet i voldgiftsprocessen, da institutionen skal administrere voldgiftssagens i henhold til et regelsæt, der er fremmed for den. Hvis parterne med åbne øjne alligevel indgår en hybridaftale, så har domstolene dog ikke påtaget sig at beskytte parterne mod deres egne potentielt ineffektive eller uhensigtsmæssige aftaler. Af retspraksis fremgår det med effektivitetsprincippet i centrum, at parternes hybridaftale bør respekteres og håndhæves.

Hvor institutionen har accepteret at administrere parternes sag, kan der heller ikke på fuldbyrdelsesstadiet af hybrid-voldgiftskendelser udledes en begrænsning i partsautonomien. Domstole i Hong Kong og England har således fundet, at hybrid-voldgiftskendelser både kan og skal fuldbyrdes.

¹³¹ Se *Exxon Neftegas* ¶ 9 (c); *Berger* (2018) s. 483.

¹³² Se *Ryska Federationen* s. 12; *Esteban* (2020) s. 481.

¹³³ Se *Frank* (2018) s. 344.

¹³⁴ Se *Ryska Federationen* ¶ 39.

¹³⁵ Se *Esteban* (2020) s. 481; *Frank* (2018) s. 344.

¹³⁶ *Ibid.*

Og selv i det tilfælde, at institutionen afviser at administrere voldgiftssagen, vil parternes voldgiftsaftale kunne opretholdes som gyldig, og parterne kan søge domstolens bistand til at fastlægge sagens videre forløb. Ved domstolens valg af den rette fremgangsmåde, er fortolkningen af parternes primære hensigt med voldgiftsklausulen afgørende: Var det valget *om institutionel voldgift* eller *procesregler*?

4. Andet problem: Parternes aftale er undergivet institutionens skøn

Det andet problem, der undersøges, angår situationen, hvor en institution vælger at se bort fra parternes konkrete processuelle aftale ved udøvelsen af sit administrative skøn. Problemet opstår i nærværende situation på grund af den institutionelle voldgifts karakteristika: At der indgår et på forhånd udarbejdet regelsæt, som er udfærdiget med henblik på administration af den udstedende institution.¹³⁷ Til en vis grad forskydes fokus med dette regelsæt fra parterne til institutionen: De institutionelle regler regulerer automatisk spørgsmål, som det ellers ville være op til parterne at afgøre, og institutionen er bemyndiget til at træffe specifikke processuelle beslutninger.¹³⁸

Konflikten mellem parternes aftale og det institutionelle skøn opstår i flere situationer, men er i de senere år særligt opstået på grund af en global bevægelse mod at indføre *expedited procedures* i institutionelle procesregler.¹³⁹ Med de *expedited procedures* indføres således flere regler, der skal føre til en hurtigere og billigere afgørelse af sager med lav økonomisk værdi, herunder regler om kortere frister og begrænsninger i antallet af processkrifter og tilladte beviser.¹⁴⁰ En særlig regel er, at der i sager under *expedited procedures* som hovedregel skal udpeges en enevoldgiftsdommer.

Beslutningen om at udpege en eller tre dommere i disse sager overlades i flere regelsæt til institutionens skøn. Et sådant eksempel er art. 5.2(b) i SIAC Rules, i henhold til hvilken sager under *expedited procedures* “shall be referred to a sole arbitrator, unless the President determines otherwise”. Hvis parterne i deres voldgiftsklausul imidlertid har aftalt, at voldgiftsretten skal bestå af tre medlemmer, kan det medføre en begrænsning i partsautonomien, hvis ikke institutionen ved udøvelsen af sit skøn tager tilstrækkeligt hensyn hertil.

Netop denne konflikt i relation til antallet af voldgiftsdommere i *expedited procedures* har affødt ny retspraksis, hvorfor problemet om forholdet mellem parternes aftale og det institutionelle skøn i det følgende undersøges med udgangspunkt heri.

Spørgsmålet om i hvilket omfang institutionen har beslutningskompetence til at bortse fra parternes processuelle aftale, søges besvaret ved en vurdering og diskussion af en række forhold, der støtter en liberal, henholdsvis en restriktiv tilgang (4.1.) Med udgangspunkt i denne diskussion analyseres dernæst retspraksis, herunder to domme fra Singapore og Kina, hvor domstolene havde anledning til at tage stilling til voldgiftskendelsens eksigibilitet, hvor institutionen bortså fra parternes aftale (4.2.).

4.1. I hvilket omfang kan institutionen se bort fra parternes konkrete aftale?

Ved undersøgelsen af i hvilket omfang institutionen kan se bort fra parternes konkrete aftale, er det væsentligt at have karakteren af konflikten for øje. Der er ikke tvivl om, at parterne ved at indgå i det kontraktuelle forhold med institutionen *kan* overlade beslutningskompetence til institutionen, jf.

¹³⁷ Se ovenfor under afsnit 2.1.

¹³⁸ Se Wehowsky (2023) ¶ 379.

¹³⁹ Se Berger (2018) s. 486; Berger (2008); Tarjuelo (2017); Morton (2010).

¹⁴⁰ Se Wehowsky (2023) ¶ 79.

ovenfor under afsnit 2.2. Spørgsmålet er dog, om parterne i den konkrete situation *rent faktisk har* overladt kompetencen til at tilsidesætte parternes processuelle aftale til institutionen?¹⁴¹

Dette spørgsmål skal besvares ved en fortolkning af parternes voldgiftsklausul og dermed parternes hensigt. Når institutionen i sit skøn i *expedited procedures* vælger at se bort fra parternes aftale om tre voldgiftsdommere, opstår nemlig paradokset, om det er:

“*a blatant disregard of the parties’ autonomy to expressly agree on the details of the composition of the tribunal [den eksplicitte aftale], or is it in fact respectful of the parties’ autonomy to agree on a specific set of arbitration rules that also grant the institution certain competences [den implicitte aftale]?*”¹⁴²

Der er flere argumenter der støtter både en liberal (4.1.1.) og en restriktiv (4.1.2.) tilgang til institutionens kompetence til at se bort fra parternes aftale ved udøvelsen af det administrative skøn. Afgørende er, om parternes *eksplicitte* aftale om antallet af voldgiftsdommere gives forrang for den *implicitte* overladelse af beslutningskompetence ved inkorporeringen af de institutionelle procesregler [den restriktive tilgang], eller om det modsatte er tilfældet [den liberale tilgang].

4.1.1. Den liberale tilgang

Hvis institutionen skal have en vid beføjelse til at se bort fra parternes konkrete aftale ved udøvelsen af sit skøn, må parternes *implicitte* overladelse af beslutningskompetence gives forrang for parternes *eksplicitte* processuelle aftale. Denne løsning er støttet af flere forfattere.¹⁴³

Det afgørende argument, der taler for at fortolke institutionens kompetence til at bortse fra parternes aftale liberalt, er baseret på teorien om et stiltiende samtykke: Ved at vælge de institutionelle regler vælger parterne alle regler deri. Parterne har med andre ord inkorporeret de institutionelle procesregler “*as a whole*”.¹⁴⁴ I dette *hele* indgår SIAC-præsidentens kompetence til at træffe beslutning om antallet af voldgiftsdommere i *expedited procedures* med art. 5.2(b). I sidste ende kan institutionens beslutningskompetence altså legitimeres i parternes egen accept.

I denne beslutningsbeføjelse indgår også institutionens kompetence til at foretage en afvejning af en række momenter, der kan tale henholdsvis for og imod udpegelsen af en enevoldgiftsdommer. Parternes konkrete aftale om en voldgiftsret bestående af tre medlemmer bliver bare *ét element* blandt flere, som kan indgå i bedømmelsen.¹⁴⁵ Et andet tungtvejende moment, der indgår i afvejningen, er hensynet, der ligger til grund for reglerne om *expedited procedures*: At få en effektiv voldgiftsproces.¹⁴⁶ Det vil alt andet lige resultere i besparelser både i tid og penge, hvis der alene skal betales honorar til én voldgiftsdommer, hvis alene én voldgiftsdommer skal finde tid i sin kalender mv.

Den manglende effektivitet, der sommetider kan forekomme i voldgift, er faktisk af parter udpeget som en væsentlig ulempe.¹⁴⁷ Det må derfor være i parternes interesse, at institutionen foretager afvejningen af det rette forhold mellem partsautonomien og effektiviteten i voldgiftsprocessen ved beslutningen om antallet af voldgiftsdommere. Parterne har ultimativt inkorporeret de institutionelle procesregler – og dermed det underliggende hensyn om effektivitet –, og parternes aftale om en

¹⁴¹ Se Wehowsky (2023) ¶ 408.

¹⁴² Wehowsky (2023) ¶ 529.

¹⁴³ Se Born og Lim (2015); Joshi og Chhatrola (2018); Wehowsky (2023) ¶ 540.

¹⁴⁴ Se Joshi og Chhatrola (2018); Wehowsky (2023) ¶ 540.

¹⁴⁵ Se Born og Lim (2015).

¹⁴⁶ Se Wehowsky (2023) ¶ 543.

¹⁴⁷ Se Queen Mary-undersøgelsen (2018) s. 7.

voldgiftsret bestående af tre dommere må derfor ikke blive en brik i et intentionelt misbrug af partsautonomien for at forsinke, komplicere eller fordyre voldgiftsprocessen.

Hvor institutionen udøver sit skøn med den fornødne grad af agtpågivenhed ved at tage alle elementer i betragtning, herunder kompleksiteten af tvisten, sagsgenstanden mv., så har institutionen altså iagttaget hensynet til partsautonomien – også selvom den konkret har set bort fra parternes modstridende eksplicitte aftale om antallet af voldgiftsdommere.¹⁴⁸ Og det er i denne situation ikke de nationale domstoles opgave at efterprøve institutionens administrative skøn.¹⁴⁹ Visse forfattere har omtalt dette “*the institutional judgement rule*” udledt af “*the procedural judgement rule*” for voldgiftsdommere, som i sidste ende er udledt af den såkaldte *business judgement rule*.¹⁵⁰

The institutional judgement rule overlader institutionen en “*safe harbour*” til udøvelsen af det administrative skøn.¹⁵¹ Denne tilgang kan legitimeres i flere hensyn. *For det første* har parterne, jf. ovenfor, overladt det til institutionen i en række processuelle forhold at træffe skønmæssige beslutninger ved at inkorporere de givne procesregler i deres voldgiftsklausul. Faktisk er det en af hovedårsagerne til, at parter vælger institutionel voldgift, at institution kan løse uoverensstemmelser mellem parterne ved udøvelsen af disse beslutningsbeføjelser.¹⁵² Hvis domstolene havde en kompetence til at efterprøve institutionens administrative skøn, ville det medføre en risiko for arbitrære afgørelser, som ikke nødvendigvis stemte overens med institutionens praksis, og dermed skabe en betydelig retsusikkerhed.

For det andet har nationale domstole anerkendt denne *institutional judgement rule* på andre områder end i *expedited procedures*.¹⁵³ Som New Yorks Supreme Court i 1997 udtalte det om institutionens skøn i relation til indsigelser mod voldgiftsdommere: “*Where (...) the parties have adopted [en bestemt institutions] rules, the parties are also obligated to abide by the [den valgte institutions] determinations under those rules*”.¹⁵⁴

Flere institutionelle procesregler støtter den liberale tilgang til det institutionelle skøn. Således indeholder både de nuværende SIAC Rules og ICC Rules en ganske vidtgående kompetence for institutionen til at se bort fra parternes aftale om antallet af voldgiftsdommere i *expedited procedures*. I *expedited procedures* under ICC Rules “*the [ICC] Court may, notwithstanding any contrary provision of the arbitration agreement, appoint a sole arbitrator*”, jf. tillæg VI art. 2(1). Og i de nuværende SIAC Rules bestemmer art. 5(3), at reglerne om *expedited procedures*, herunder SIAC-præsidentens beføjelse til at udpege en enevoldgiftsdommer, finder anvendelse “*even in cases where the arbitration agreement contains contrary terms*”.

ICC er kendt som én af de mest kontrollerende institutioner, og ICC Rules tillægger derfor generelt ICC-organerne vidtgående kompetencer til at tilrettelægge voldgiftssagens proces.¹⁵⁵ At disse procesregler støtter den liberale tilgang til udøvelsen af det institutionelle skøn, er derfor ikke – i hvert fald ikke for ICC Rules’ vedkommende – overraskende.

¹⁴⁸ Se *Born og Lim* (2015).

¹⁴⁹ Se *Joshi og Chhatrola* (2018).

¹⁵⁰ *Berger* (2018) s. 489.

¹⁵¹ Se *ibid.*

¹⁵² Se *Berger* (2018) s. 490; *Gerbay* (2016) ¶ 4.03[B].

¹⁵³ Se *Born* (2024) ¶ 9.03[B].

¹⁵⁴ *Reeves Bros v Capital-Mercury* s. 411.

¹⁵⁵ Se *Craig et al* (2000) ¶ 4.05; *Lendermann* (2017) s. 231; *Waincymer* (2012) ¶ 3.9.2.

4.1.2. Den restriktive tilgang

Der er imidlertid også flere forhold, der taler for at tage en mere restriktiv tilgang til institutionens beføjelse til at se bort fra parternes aftale ved udøvelsen af det administrative skøn. Dermed gives parternes *eksplicitte* aftale om antallet af voldgiftsdommere forrang for den *implicitte* overladelse af beslutningskompetence ved inkorporeringen af de institutionelle procesregler.¹⁵⁶

Med støtte i almindelige principper for aftalefortolkning kan der argumenteres for, at parternes *eksplicitte* aftale er en *fravigelse* af reglerne om *expedited procedures*.¹⁵⁷ For at nå til dette resultat må procesreglen om, at det er op til institutionens skøn at fastsætte antallet af voldgiftsdommere i *expedited procedures*, anses for at være et bebyrdende aftalevilkår, som kræver eksplicit vedtagelse.

Der kan findes støtte for, at der er tale om et bebyrdende aftalevilkår i institutionelle procesregler som ICC Rules, der angiver, at reglerne om *expedited procedures* ikke finder anvendelse på voldgiftsaftaler, der er indgået forinden ikrafttræden af reglerne om *expedited procedures*.¹⁵⁸ Anvendelsen af *expedited procedures* er altså en undtagelse til det generelle princip om, at det er procesreglerne i kraft på tidspunktet for voldgiftssagens indledning, der finder anvendelse i voldgiften.¹⁵⁹

Fordi der er tale om et bebyrdende aftalevilkår, så bør parternes fravigelse heraf ikke fortolkes restriktivt. Det kan med andre ord ikke tiltrædes, at parterne eksplicit skal angive, at deres konkrete aftale om antallet af voldgiftsdommere også skal gælde i *expedited procedures*.¹⁶⁰ Aftalen om antallet af voldgiftsdommere er en fravigelse af de institutionelle procesregler – også uden udtrykkelig angivelse heraf.

I konflikten mellem den specifikt affattede aftale om antallet af voldgiftsdommere og den generelle aftale om at de institutionelle procesregler vil førstnævnte have forrang. Dette følger af fortolkningsreglen om *lex specialis*, hvorefter der er en formodning for den specifikke aftales forrang for aftaler, som har karakter af standardvilkår.¹⁶¹ Det er således usandsynligt, at parternes *implicitte* samtykke til reglerne om *expedited procedures* i alle tilfælde kan tilbagevise fortolkningen til fordel for den *eksplicitte* aftale om antallet af voldgiftsdommere.¹⁶²

Og selv hvis den føromtalte *institutional judgment rule* må anerkendes, så kan der rejses begrundet tvivl om, hvorvidt institutionen ved at se bort fra parternes *eksplicitte* aftale har udvist den fornødne agtpågivenhed ved udøvelsen af sit skøn. For hvilket andet hensyn, hvis ikke parternes *eksplicitte* aftale, skulle føre til, at institutionen fraveg hovedreglen om en *enevoldgiftsdommer*?

Der kan i denne henseende sættes spørgsmålstegn ved, om hensynet til effektivitet i voldgiftsprocessen ved at udpege en *enevoldgiftsdommer* vejer tungere end hensynet til at respektere parternes aftale; *voldgiftsrettens grundsten*? Dette er særligt betænkeligt, fordi besparelserne, der opnås ved udpegelsen af en *enevoldgiftsdommer*, ikke nødvendigvis opvejer de forøgede udgifter og den forsinkelse, der opstår, når parternes aftale tilsidesættes. Den tabende part kan nemlig forsøge at få tilsidesat eller modsætte sig fuldbyrdelsen af voldgiftskendelsen med den begrundelse, at voldgiftsrettens sammensætning ikke var i overensstemmelse med parternes aftale.¹⁶³ I sidste ende kan denne

¹⁵⁶ Se Berger (2018) s. 492; Bonke (2017).

¹⁵⁷ Se Bonke (2017).

¹⁵⁸ Se ICC Rules art. 30(3)(a).

¹⁵⁹ Se ICC Rules art. 6(1).

¹⁶⁰ Se *AQZ v ARA* ¶ 131.

¹⁶¹ Se Lynge Andersen og Madsen (2022) s. 395.

¹⁶² Se Bonke (2017).

¹⁶³ Se UNCITRAL-modellovens art. 34(2)(a)(iv), 35 og 36(1)(a)(iv); New York-konventionens art. V(1)(d).

usikkerhed forlænge voldgiftssagen og paradoksalt nok dermed forringe effektiviteten; stik imod det hensyn der danner baggrund for indførelsen af reglerne *expedited procedures*.¹⁶⁴

De forskellige institutionelle procesregler er heller ikke entydige i deres tilgang til det institutionelle skøn i *expedited procedures*. Hvor procesregler som ICC Rules og SIAC Rules støtter den liberale tilgang, tager HKIAC Rules en mere restriktiv tilgang. I henhold til disse skal sager i *expedited procedures*:

“a. (...) be referred to a sole arbitrator, unless the arbitration agreement provides for three arbitrators:

b. if the arbitration agreement provides for three arbitrators, HKIAC shall invite the parties to agree to refer the case to a sole arbitrator. If the parties do not agree, the case shall be referred to three arbitrators.”¹⁶⁵

En lignende bestemmelse findes i voldgiftsreglerne udstedt af Swiss Chambers' Arbitration Institution.¹⁶⁶ Disse procesregler er altså udtryk for, at sikringen af partsautonomien i første række lægges i parternes egne hænder. Hvis parterne ikke kan blive enige, må parternes eksplicitte aftale respekteres.

Sammenfattende må det afhænge af en konkret fortolkning af parternes hensigt under iagttagelse af hele aftalesituationen, om parterne har overladt en kompetence til institutionen til at tilsidesætte den konkrete processuelle aftale. Der er argumenter, der støtter både en liberal og en restriktiv tilgang hertil.

Det forekommer dog mest overbevisende ud fra en samlet vurdering, at der ved fastlæggelsen af parternes hensigt ikke bør lægges overdreven vægt på parternes implicitte aftale om overladelse af kompetence til institutionen ved inkorporeringen af de institutionelle procesregler. Det er ganske vist rigtigt, at de institutionelle regler har karakter af rene kontraktretlige vilkår, og at reglerne, som fratager parterne beslutningskompetence i visse tilfælde, derfor alene finder anvendelse på grund af parternes accept.¹⁶⁷ Det er imidlertid vigtigt at have for øje, at parterne samtidigt har indgået en modstridende *explicit* processuel aftale, som i mange tilfælde vil tilbagevise fortolkningen af parternes vedtagelse af de institutionelle regler som en *implicit* overladelse af beslutningskompetence på dette specifikke område.

For at undgå usikkerhed om fortolkningen af parternes aftale – og dermed at partsautonomien begrænses – anbefales det, at parter, som ønsker, at deres processuelle aftale om udpegelse af tre voldgiftsdommere også skal gælde i eventuelle *expedited procedures*, klart tilkendegiver dette i deres voldgiftsklausul.¹⁶⁸

4.2. Institutionen ser bort fra parternes aftale: Er voldgiftskendelsen eksigibel?

Diskussionen ovenfor angående institutionens kompetence til at bortse fra parternes aftale rejser tvivl om gældende ret i relation til begrænsningen af partsautonomien på området for det institutionelle skøn. I forsøget på at imødegå en sådan tvivl analyseres i det følgende ny retspraksis, hvor domstolene har haft anledning til at tage stilling til eksigibiliteten af voldgiftskendelser, hvor institution har set bort fra parternes aftale.

¹⁶⁴ Se Bonke (2017).

¹⁶⁵ HKIAC Rules art. 41.2.

¹⁶⁶ Se Swiss Rules art. 42(2).

¹⁶⁷ Se Wehowsky (2023) ¶ 398.

¹⁶⁸ Se Bonke (2017); Bühler og Heitzmann (2017) s. 132 f.; Kwan (2017).

I to sager skulle Singapore High Court og Shanghai No.1 Intermediate People's Court nemlig tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt SIAC-præsidenten havde mulighed for at udpege én voldgiftsdommer i en *expedited* sag, selvom parternes voldgiftsaftale foreskrev en voldgiftsret med tre medlemmer.¹⁶⁹ Sagerne drejede sig hovedsageligt om art. 5.2(b) i SIAC Rules fra 2010 og 2013, som, jf. ovenfor, angiver, at sager under expedited procedures "*shall be referred to a sole arbitrator, unless the President determines otherwise*". Det er interessant at iagttage, at de to domstole – på trods af stort set identiske faktiske forhold – kom frem til modstridende resultater.

Den første af de to domme, *AQZ v ARA* afsagt af Singapore High Court i 2015, støtter den liberale tilgang til institutionens kompetence til at se bort fra parternes aftale. Domstolen fandt nemlig, at det var "*consistent with party autonomy for the Expedited Procedure provision to override their agreement for arbitration before three arbitrators*".¹⁷⁰ Resultatet blev begrundet i, at parterne stiltiende havde samtykket i at overlade SIAC-præsidenten en sådan beføjelse ved inkorporeringen af SIAC Rules.¹⁷¹ Voldgiftskendelsen var derfor eksigibel.

Modsat fandt den kinesiske domstol i *Noble Resources v Shanghai Good Credit* fra 2017 at partsautonomien med hensyn til fastsættelsen af antallet af voldgiftsdommere skulle have forrang for SIAC-præsidentens skønsmæssige beføjelser i henhold til artikel 5.2(b), og at SIAC-præsidenten derfor burde have henvist sagen til *expedited* behandling ved en voldgiftsret med tre voldgiftsdommere.¹⁷² Voldgiftskendelsen var derfor ikke eksigibel. Denne afgørelse støtter altså den restriktive tilgang.

De to domstoles tilgange til spørgsmålet om, hvorvidt parternes eksplicitte aftale om antallet af voldgiftsdommere eller institutionens skønsmæssige beføjelse skulle have forrang, kan begrunde hvorfor de nåede to forskellige resultater.

Den singaporeanske domstol i *AQZ v ARA* baserede således sit resultat på en *fortolkning af parternes aftale* og dermed, om parterne konkret havde overladt en beføjelse til SIAC-præsidenten til at kunne se bort fra deres aftale om antallet af voldgiftsdommere. Den singaporeanske domstol fandt, at parterne havde aftalt, at SIAC Rules i deres "*entirety*" skulle finde anvendelse på voldgiftssagen.¹⁷³ At SIAC-præsidenten havde valgt at se bort fra parternes processuelle aftale ved udøvelsen af sit administrative skøn var altså ikke en tilsidesættelse af partsautonomien. Idet SIAC-præsidenten havde taget alle relevante momenter i betragtning, herunder parternes aftale om tre voldgiftsdommere, som ikke eksplicit angav, at den også skulle finde anvendelse i *expedited procedures*, kunne voldgiftskendelsen ikke tilsidesættes.¹⁷⁴ Dommen bekræfter derfor den førmtalte *institutional judgement rule*.

Den kinesiske domstol begrundede derimod sit resultat i en mere *abstrakt og principiel analyse af partsautonomien*.¹⁷⁵ Efter domstolens opfattelse skulle SIAC-præsidenten således ved udøvelsen af sit skøn tage fuldt hensyn til parternes aftale om en voldgiftsret med tre medlemmer.¹⁷⁶ Domstolen

¹⁶⁹ Se *AQZ v ARA*; *Noble Resources v Shanghai Good Credit*.

¹⁷⁰ *AQZ v ARA* ¶ 131, som citerer *SIAC Award Company v Dutch Company and Dutch Holding Company* [2012] 1 SAA 97.

¹⁷¹ Se *ibid*.

¹⁷² Se *Noble Resources v Shanghai Good Credit*.

¹⁷³ *AQZ v ARA* ¶ 131, som citerer *SIAC Award Company v Dutch Company and Dutch Holding Company* [2012] 1 SAA 97.

¹⁷⁴ Se *ibid*.

¹⁷⁵ Se *Wehowsky* (2023) ¶ 541.

¹⁷⁶ Se *Noble Resources v Shanghai Good Credit*; *Berger* (2018) s. 489.

begrundede dette i partsautonomiens fundamentale rolle i voldgift samt nedsættelse af voldgiftsretten som en grundlæggende procesregel.

Den kinesiske domstol inddrog altså ikke i præmisserne det stiltiende samtykke, som parterne havde givet ved inkorporeringen af de institutionelle procesregler. Denne tilgang kan ikke tilsluttes. For at respektere partsautonomien videst muligt, må både parternes aftale i sin helhed som i *AQZ v ARA* undergives en konkret fortolkning.

Noget andet gør sig gældende for domstolens konkrete resultat i *AQZ v ARA*. Der kan nemlig rejses begrundet tvivl om, hvorvidt SIAC-præsidenten ved at se bort fra parternes aftale om en voldgiftsret bestående af tre medlemmer udøvede sit skøn med den fornødne agtpågivenhed. Der er således flere argumenter, der taler for, at det i stedet havde været bedre i overensstemmelse med parternes hensigt, hvis domstolen havde anset parternes eksplicitte aftale for bindende for SIAC-præsidentens skønsudøvelse.¹⁷⁷

For det første blev SIAC-præsidenten ikke konfronteret med en patologisk voldgiftsklausul, som førte til en uanvendelig proces; de *expedited procedures* kunne sagtens forløbe ved en voldgiftsret bestående af tre medlemmer. Der var således ikke behov for at ændre på eller se bort fra parternes aftale for at beskytte parterne mod sig selv eller for at sikre voldgiftskendelsens eksigibilitet.

For det andet er udpegelsen af en enevoldgiftsdommer i *expedited procedures* under SIAC Rules en “*fallback*”-regel, hvilket indikerer, at end ikke institutionen anser udpegelsen af en enevoldgiftsdommer for en nødvendighed.¹⁷⁸

For det tredje (og vigtigst af alt) så er nedsættelse af voldgiftsretten, herunder fastsættelsen af antallet af voldgiftsdommere, en af de mest grundlæggende beslutninger, hvorigennem parterne i en international voldgift udøver deres frihed til at tilrettelægge processen, og det er det, der adskiller voldgift fra sagsbehandlingen ved de nationale domstole.¹⁷⁹ Institutionen kan altså ikke ved udøvelse af sin skønmæssige beføjelse, der følger af en *implicit* aftale mellem parterne, tilsidesætte parternes *eksplicitte* processuelle aftale om antallet af voldgiftsdommere.

Når det gælder institutionens kompetence til at se bort fra parternes aftale om udpegelsen af voldgiftsretten, synes domstolens resultat i *Noble Resources v Shanghai Good Credit* derfor at forekomme mest overbevisende: Parternes processuelle aftale bør have forrang.

Domstolens resultat i *AQZ v ARA* er imidlertid begrundet i den konkrete aftalesituation, herunder i de af parterne nedlagte påstande og anbringender. Der kan derfor anføres flere mulige grunde til, at domstolens resultat blev et andet end det i *Noble Resources v Shanghai Good Credit*. Det fremgår blandt andet af domspræmisserne, at parterne syntes at være enige om, at “*the Expedited Procedure provision is no different from any other procedural rule contained in the SIAC Rules.*”¹⁸⁰ Det kan formentligt udledes heraf, at det ikke var blevet gjort gældende, at reglen om SIAC-præsidentens mulighed for at bestemme antallet af voldgiftsdommere, måtte anses for et bebyrdende aftalevilkår, og at parternes fravigelse derfor ikke skulle fortolkes restriktivt. Ligeså kan denne formulering være et udtryk for, at der ikke var blevet procederet på den grundlæggende processuelle betydning af parternes ret til at udpege voldgiftsretten. Det kan derfor ikke med sikkerhed siges, om domstolens resultat var blevet det samme, hvis forhold som disse var blevet gjort gældende.

¹⁷⁷ Se *Berger* (2018) s. 492.

¹⁷⁸ *Ibid.*

¹⁷⁹ Se *Queen Mary-undersøgelsen* (2018) s. 7.

¹⁸⁰ *AQZ v ARA* ¶ 132.

Opsummerende afspejler de modstridende resultater i de to nærmest identiske sager usikkerheden, der er forbundet med at fastslå retsstillingen for det rette forhold mellem partsautonomien på den ene side og institutionernes skønsmæssige beslutningskompetence i henhold til bestemmelser som art. 5.2(b) i SIAC Rules på den anden side.¹⁸¹ Denne usikkerhed bliver ikke mindre med det forhold, at det vil afhænge af en konkret fortolkning af parternes hensigt, om der på et givent område er overladt en beføjelse til institutionen til at se bort fra parternes processuelle aftale. Ved afgørelsen heraf, bør det processuelle forholds betydning for voldgiftsprocessen som i *Noble Resources v Shanghai Good Credit* indgå med betydelig vægt. Dette betyder, at der formentlig er mere der taler for, at der for eksempel ses bort fra parternes eventuelle aftale om voldgiftsrettens hjemsted, end der er, når det gælder nedsættelse af voldgiftsretten; parternes “*hallowed right*”.¹⁸²

Dommenes udstrækning kan dog diskuteres, idet de er afsagt forinden ikrafttrædelsen af bestemmelsen i de nuværende SIAC Rules, der eksplicit bestemmer, at SIAC-præsidenten kan udpege en enevoldgiftsdommer på trods af parternes modstridende aftale. Om domstolene i fremtidige afgørelser vil lade denne bestemmelse få afgørende betydning for voldgiftskendelsens eksigibilitet, må tiden vise.

4.3. Delkonklusion

Svaret på, om parternes valg af institutionel voldgift begrænser deres frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces i foreliggende tilfælde, er mere kompliceret end som så. Ved afgørelsen af om institutionen har en kompetence til at tilsidesætte parternes konkrete processuelle aftale ved udøvelsen af sit administrative skøn, er både retspraksis, de institutionelle procesregler og voldgiftsretlig litteratur splittet.

I sidste ende synes de bedste argumenter – og den mest overbevisende retspraksis – at tale for, at der tages en restriktiv tilgang til institutionens beføjelse til at se bort fra parternes konkrete processuelle aftaler. Med partsautonomien som grundstenen i voldgift er der afgørende hensyn der tilsiger, at parternes *eksplicitte* processuelle aftale gives forrang for en *implicit* overladelse af beslutningskompetence til institutionen ved inkorporeringen af de institutionelle procesregler. Dette vil særligt gøre sig gældende, hvor der er tale om grundlæggende processuelle skridt som nedsættelse af voldgiftsretten.

Det må med andre ord ikke blive en *tilflugt* for institutioner til at fortolke parternes aftale efter institutionens forgodtbefindende, at institutionens skønsmæssige beføjelse i sidste ende kan legitimeres i parternes aftale om inkorporeringen af de institutionelle procesregler. Institutionens fortolkning af voldgiftsklausulen, som går ud over, hvad parterne har haft til hensigt, vil ikke alene begrænse parternes frihed til at tilrettelægge sagen som ønsket, men kan også resultere i en voldgiftskendelse, der nægtes fuldbyrdet eller tilsidesættes efter *lex arbitri*.

5. Tredje problem: “Ufravigelige” institutionelle procesregler

“*The party autonomy paradox*” – at parterne på én og samme tid udøver deres partsautonomi ved at vælge institutionel voldgift og (muligvis) begrænser selvsamme autonomi som følge af de grænser, de institutionelle procesregler sætter for dem – bliver sat på spidsen, når parterne på den ene side vælger et sæt institutionelle procesregler og på den anden side fraviger selvsamme regler.¹⁸³

¹⁸¹ Se *Berger* (2018) s. 489.

¹⁸² *Hacking* (2011) s. 223; se *Berger* (2018) s. 491.

¹⁸³ Se *Berger* (2018) s. 476; *Pryles* (2007) s. 328.

Hvor de institutionelle regler eksplicit bestemmer, at parternes konkrete processuelle aftale har forrang i alle tilfælde, opstår der ingen konflikt.¹⁸⁴ Det samme gør sig gældende, hvor reglerne – som det ofte ses – giver parterne mulighed for at indgå specifikke processuelle aftaler om særlige forhold, for eksempel om antallet af voldgiftsdommere eller processproget. Et sådant eksempel er ICC Rules art. 12(2):

“Where the parties have not agreed upon the number of arbitrators, the Court shall appoint a sole arbitrator, save where it appears to the Court that the dispute is such as to warrant the appointment of three arbitrators.”

Men hvor parterne overskrider grænserne, som reglerne sætter for dem, så er situationen en anden. I denne situation opstår der ikke, som ovenfor under afsnit 3, en konflikt mellem parternes valg af procesregler og administrerende institution, men mellem *de valgte procesregler og parternes modstridende processuelle aftale*. Denne konflikt opstår på grund af det karakteristiske træk ved institutionel voldgift som *en kombination* af et sæt procesregler og institutionens administration af voldgiftssagen i henhold hertil.¹⁸⁵ Fordi hvis sammenspillet mellem institutionens administration og dens procesregler skal forløbe gnidningsfrit og korrekt, vil det føre til konflikter med partsautonomien, når parterne vælger at fravige disse procesregler.¹⁸⁶

I overensstemmelse hermed er der i den voldgiftsretlige litteratur enighed om, at partsautonomien i institutionel voldgift ikke er ubegrænset men faktisk mere begrænset end i *ad hoc*-voldgift: Hvor parterne både *ad hoc*-voldgift og institutionel voldgift skal respektere ufravigelige regler i *lex arbitri*, så er der i institutionel voldgift yderligere regler, som parterne ikke kan fravige.¹⁸⁷ Derfor opstår spørgsmålet, *om og i hvilket omfang parterne er bundet af institutionens procesregler, hvis reglerne af institutionen betragtes som værende “ufravigelige”?*

Ovennævnte spørgsmål søges besvaret i nærværende afsnit. Det undersøges derfor i det følgende først, hvad institutionernes hjemmel er til at fastsætte såkaldte “ufravigelige” procesregler (5.1.). Dernæst identificeres de institutionelle procesregler, der er “ufravigelige” (5.2.). Endeligt analyseres og diskuteres konsekvenserne, hvis parterne vælger at fravige “ufravigelige” procesregler med udgangspunkt i retspraksis fra Frankrig (5.3.).

5.1. Institutioners hjemmel til at fastsætte “ufravigelige” procesregler

Institutionelle procesregler er, jf. ovenfor, et “*creature of contract*”.¹⁸⁸ Procesreglernes bindende virkning hviler alene på aftalens inkorporering af og henvisning til pågældende regelsæt og ikke på et lovbestemt eller andet supra-aftaleretligt grundlag.¹⁸⁹

De “ufravigelige” procesregler er altså ikke mere ufravigelige end de klausuler, der forsøger at fravige dem – derfor anvendes ordet “ufravigelig” i anførselstegn.¹⁹⁰ Konflikten, der opstår, er derfor

¹⁸⁴ Se AAA Rules (“*the parties, by written agreement, may vary the procedures set forth in these Rules*”); DIS Rules art. 21(2) (“*the Rules shall apply to the proceedings before the arbitral tribunal except to the extent that the parties have agreed otherwise*”); ICDR Rules art. 1(1) (“*the arbitration shall take place in accordance with these (...), subject to modifications that the parties may adopt in writing*”).

¹⁸⁵ Se ovenfor under afsnit 2.1.

¹⁸⁶ Se Berger (2018) s. 477.

¹⁸⁷ Se Berger (2018) s. 477; Blackaby et al (2023) ¶ 6.16 og 1.140; Carlevaris (2016) s. 3; Geisinger (2004) s. 67; Nicholls og Bloch (2014) s. 404; Scherer og Gerbay (2015) s. 36; Schroeter (2017) s. 170; Smit (2005) s. 847.

¹⁸⁸ Se ovenfor under afsnit 2.2.; se også Berger (2018) s. 476; Carlevaris (2016) s. 20; Schroeter (2017) s. 170

¹⁸⁹ Se Carlevaris (2016) s. 22; Frank (2018) s. 329 f.; Racine (2010) s. 580.

¹⁹⁰ Se Schroeter (2017) s. 171.

ikke mellem partsautonomien og præceptive lovregler men mellem parternes to modstridende aftaler.¹⁹¹

Det er visse steder i den voldgiftsretlige litteratur anført, at parternes individuelle procesaftale er mere specifik end parternes aftale om institutionelle procesregler (der har karakter af en standardaftale), hvorfor førstnævnte har forrang, jf. princippet *lex specialis derogat generali*.¹⁹² En sådan argumentation overser imidlertid, at institutionen ikke deltager i affattelsen af parternes voldgiftsklausul.¹⁹³ I det kontraktuelle forhold mellem parterne på den ene side og institutionen på den anden har den individuelle procesaftale ikke været genstand for individuel forhandling, men er et af parterne ensidigt affattet vilkår.¹⁹⁴ Fordi institutionen i foreliggende tilfælde ikke er tredjemand – som det var tilfældet for hybrid-klausuler – kan konflikten ikke løses ved en fortolkning af voldgiftsaftalen.

Det er i stedet ultimativt op til institutionen at tage stilling til, om denne processuelle fravigelse skal blive en del af institutionen og parternes servicekontrakt. Hvis institutionen insisterer på reglens “ufravigelige” karakter, så kan institutionen *afvise* at administrere voldgiftssagen.¹⁹⁵

Institutionens afvisningskompetence er en naturlig følge af, at almindelig aftaleret finder anvendelse i voldgift – og dermed på forholdet mellem parterne og institutionen.¹⁹⁶ Institutionens tilbud til parterne om at administrere deres voldgiftssag, som fremsættes ved udstedelse af dennes procesregler, gælder således alene administration i henhold til disse regler.¹⁹⁷ Hvis parterne derfor fraviger procesreglerne, må det betragtes som en uoverensstemmende accept og dermed et afslag i forbindelse med nyt tilbud til institutionen om at administrere voldgiftssagen i henhold til parternes aftale.¹⁹⁸ Om institutionen vil acceptere dette tilbud, står institutionen frit for.

Procesreglerne er altså ikke “ufravigelige” i kraft af deres natur, da de er udtryk for kontraktbestemmelser og således i det interne forhold mellem parterne kan fraviges ved en ny aftale. Institutionen har imidlertid hjemmel til at fastsætte “ufravigelige” procesregler i kraft af sin kompetence til at afvise administration af parternes voldgiftssag,

5.2. Hvilke institutionelle procesregler er “ufravigelige”?

Institutionen kan altså begrænse partsautonomien ved at afvise administration af voldgiftssagen, når parter fraviger en eller flere procesregler. Hvad institutioner imidlertid betragter som “ufravigelige” procesregler afgøres på en “*case-by-case-basis*”, varierer fra institution til institution og kan ændre sig over tid.¹⁹⁹ I nærværende afsnit identificeres de procesregler, der anses for “ufravigelige”, med henblik på at udlede de kriterier, som institutioner lægger vægt på ved bedømmelsen heraf. Hermed søges det afdækket på hvilke områder og ved hvilke institutioner, partsautonomien er særligt begrænset.

Der er flere kriterier, som institutionerne vil lægge vægt på ved bedømmelsen af, om en given procesregel er fravigelig eller ej. Den første gruppe kriterier er båret af generelle hensyn i international

¹⁹¹ Se *Berger* (2018) s. 484; *Schroeter* (2017) s. 171.

¹⁹² Se *Berger* (2018) s. 484; *Carlevaris* (2016) s. 20.

¹⁹³ Se *Lendermann* (2017) s. 256.

¹⁹⁴ Se *Carlevaris* (2016) s. 20 f.; *Frank* (2018) s. 358; *Nicholls og Bloch* (2014) s. 405.

¹⁹⁵ Se *Berger* (2018) s. 484; *Craig et al* (2000) s. 295; *Lendermann* (2017) s. 232; *Pryles* (2007) s. 330; *Smit* (2005) s. 847.

¹⁹⁶ Se *Frank* (2018) s. 358.

¹⁹⁷ Se *Berger* (2018) s. 484; *Derains og Schwartz* (2005) s. 6 f.; *Smit* (2001) s. 847 ff.

¹⁹⁸ Se *Clay* (2001) ¶ 724; *Jarrosson* (1990) s. 383; *Racine* (2010) s. 579.

¹⁹⁹ Se *Carlevaris*, (2017) s. 22; *Smit* (2005) s. 848.

voldgift – ligebehandling og effektivitet i voldgiftsprocessen samt hensynet til at sikre en fuldbyrdelig voldgiftskendelse.²⁰⁰ Med andre ord er kriterierne et udtryk for, at parter ikke kan fravige regler og retsgrundsætninger i *lex arbitri*, og dette gælder på tværs af institutioner²⁰¹. Samlet set kan der identificeres tre generelle kriterier²⁰²:

1. Er reglen nødvendig for at sikre *integriteten* af voldgiftsprocessen? Regler om voldgiftsdommers uafhængighed og upartiskhed er eksempler herpå.
2. Er reglen nødvendig for at sikre *kvaliteten* af voldgiftsprocessen? Dette kriterie omfatter “*due proces*”-kontroller.
3. Er reglen nødvendig for at sikre *fuldbyrdelsen* af voldgiftskendelsen? Dette kriterie spænder bredt over regler, som omhandler krav om begrundet kendelse, til at kendelsen skal være i overensstemmelse med præceptiv lovgivning.

Det andet hensyn relaterer sig til den konkrete institution, idet institutionen som privat organisation vil have en interesse i et opretholde eget *brand* og omdømme.²⁰³ Således vil institutioner, ved bedømmelsen af om en procesregel er ufravigelig, lægge vægt på, om procesreglen udtrykker et *essentielt og distinktivt kendetegn* for institutionen.²⁰⁴

Med udgangspunkt i disse kriterier er de “ufravigelige” regler i ICC-regi – som identificeret i voldgiftsretlig litteratur – fastsættelse af voldgiftsdommernes honorar og udgifter af ICC Court (art. 2(4) i tillæg III til ICC Rules)²⁰⁵; udpegelse og bekræftelse af voldgiftsdommere (art. 12(8) og 13 i ICC Rules)²⁰⁶; ICC Courts rolle ved screening af begæringer om voldgift og kompetenceindsigelser samt beslutning om dens egen kompetence til at administrere en sag (art. 6(3) og (4) i ICC Rules)²⁰⁷; kravet om et ulige antal voldgiftsdommere (art. 12(1) i ICC Rules), medmindre parterne har aftalt en procedure for at løse et eventuel “*deadlock*”²⁰⁸; kravet om flertalsmajoritet i kendelser afsagt af en voldgiftsret med tre voldgiftsdommere (art. 32(1) i ICC Rules)²⁰⁹; og ICC Courts *scrutiny* af voldgiftskendelser (art. 34 i ICC Rules)²¹⁰. Udarbejdelsen af Terms of References (art. 23 i ICC Rules)²¹¹ er også ofte fremhævet, selvom der for nyligt er opstået tvivl om, hvorvidt denne regel er “ufravigelig”.²¹² Sidstnævnte tilgang er særligt støttet af ændringen af ICC Rules fra 2017, der nu undtager voldgiftsretten fra at udarbejde Terms of References, når en voldgift gennemføres i henhold til de nye regler om *expedited procedures* (art. 3(1) i tillæg VI til ICC Rules).²¹³

I relation til LCIA Rules er reglerne om LCIA Courts beføjelse til at udpege voldgiftsretten (art. 5(7) i LCIA Rules), dens beføjelse til at træffe afgørelse om voldgiftsomkostningerne (artikel 28(1) i LCIA Rules fra 2014) samt LCIA’s omkostningsliste generelt blevet identificeret som “ufravigelige”.²¹⁴

²⁰⁰ Se Smit (2005) s. 849; Lendermann (2017) s. 209.

²⁰¹ Se Schroeter (2017) s. 171; Smit (2005) s. 849.

²⁰² Se Smit (2005) s. 849 f.

²⁰³ Se Lendermann (2017) s. 209; Schroeter (2017) s. 172.

²⁰⁴ Se Smit (2005) s. 850; se også Craig *et al* (2000) ¶ 38.08

²⁰⁵ Se Carlevaris (2016) s. 22; Fry *et al* (2012) ¶ 3.17; Verbist *et al* (2015) s. 16; se dog modsat Smit (2005) s. 867 f.

²⁰⁶ Se Carlevaris (2016) s. 32 f.; Reiner og Aschauer (2013) ¶ 27; Smit (2005) s. 858 og 860.

²⁰⁷ Se Carlevaris (2016) s. 29; Smit (2005) s. 853 f.

²⁰⁸ Se Reiner og Aschauer (2013) ¶ 27.

²⁰⁹ Se Smit (2005) s. 863.

²¹⁰ Se Carlevaris (2016) s. 28; Craig *et al* (2000) s. 295; Fry *et al* (2012) ¶ 3.17; Smit (2005) s. 865; Verbist *et al* (2015) s. 16.

²¹¹ Se Carlevaris (2016) s. 29; Fry *et al* (2012) ¶ 3.17; Verbist *et al* (2015) s. 16.

²¹² Se Carlevaris (2016) s. 30; Smit (2005) s. 862 f.

²¹³ Se Schroeter (2017) s. 172.

²¹⁴ Se Scherer og Gerbay (2015) s. 36 f.

I DIS Rules anses bestemmelserne om institutionens godkendelse af voldgiftsdommere (§ 17 i DIS Rules)²¹⁵, om voldgiftsrettens afslutning af voldgiftssagen (§§ 32 og 39 i DIS Rules)²¹⁶ og om fastsættelse af administrationsgebyrer og depositum til sikkerhed for omkostninger (§§ 7, 11, stk. 1 og 2, 25 og 40 i DIS Rules)²¹⁷ for at være “ufravigelige”.

Opsummerende har de forskellige “ufravigelige” institutionelle procesregler særligt to ting til fælles: De beskytter de institutionelle organers kompetence til at udpege og bekræfte voldgiftsdommere samt institutionens kompetence til at fastsætte omkostninger i forbindelse med voldgiftssagen. Førstnævnte afspejler kriterierne, som er båret af generelle hensyn i international voldgift; institutionens kompetence til at udpege og bekræfte voldgiftsdommere er nødvendig for at sikre *integriteten* og *kvaliteten* af voldgiftsprocessen samt *fuldbyrdelsen* af voldgiftskendelsen. Særligt afspejler de “ufravigelige” ICC Rules kriteriet, der er båret af hensynet til at bibeholde institutionens brand, idet de *distinktive kendetegn* som ICC Courts *scrutiny* af voldgiftskendelsen og udarbejdelsen af Terms of References anses for at være “ufravigelige”.

Omfanget af de forskellige institutioners “ufravigelige” procesregler understøtter endvidere, hvad der er almindeligt antaget i international voldgift: At visse institutioner er mere kontrollerende end andre.²¹⁸ Blandt de mere kontrollerende institutioner kan nævnes ICC, hvorimod en institution som DIS tilbyder en mere lempelig administration og sandsynligvis er mere tilbøjelig til at acceptere parter fravigelser.²¹⁹ LCIA’s administration er alene organiseret i begyndelsen af voldgiftssagen, herunder ved udpegelse af voldgiftsdommere, men aftager så snart at voldgiftsretten er nedsat.²²⁰ Fordi det er op til institutionen at vurdere, hvad der anses for “ufravigelige” procesregler, vil partsautonomiens udstrækning derfor afhænge af valget af institutionen: Fra ICC i den restriktive ende af skalaen til institutioner som DIS og LCIA i den lempelige ende.

5.3. Konsekvensen hvis parterne fraviger “ufravigelige” procesregler

5.3.1. *Samsung v Qimonda*: Institutionen afviser sagen

Konsekvensen, hvis parter har fraveget “ufravigelige” institutionelle procesregler, var genstand for prøvelse i dommen *Samsung v Qimonda* afsagt af Tribunal de Grande Instance i Paris i 2010. Sagen udsprang af en licenskontrakt, hvori parterne havde aftalt, at eventuelle tvister skulle løses i ICC-voldgift, men uden at udpegelsen af voldgiftsdommerne skulle bekræftes af ICC (en fravigelse af ICC Rules art. 13), og uden at voldgiftskendelsen skulle undergå ICC Courts *scrutiny* (en fravigelse af ICC Rules art. 34).²²¹ Parterne fraveg altså ikke bare én men to bestemmelser i ICC Rules, der generelt betragtes som værende “ufravigelige”, hvormed aftalen fratog ICC Court nogen af sine mest invasive kompetencer.²²²

På grund af disse fravigelser afviste ICC Sekretariatet at administrere sagen, og da en af parterne nægtede at frafalde fravigelsen efter anmodning fra ICC, “*the Secretary of the ICC International*

²¹⁵ Se *Klich T* i Herzberg og Nedden (2014) ¶ 20 f.

²¹⁶ Se *Stumpe F* og *Haller HA* i Herzberg og Nedden (2014) ¶ 12; *von Levetzow M* i Herzberg og Nedden (2014) ¶ 78.

²¹⁷ Se *Schilling A* i Herzberg og Nedden (2014) ¶ 15; *Manner S* i Herzberg og Nedden (2014); ¶ 12; *Haller HA* i Herzberg og Nedden (2014) ¶ 17.

²¹⁸ Se *Craig et al* (2000) ¶ 4.05; *Lendermann* (2017) s. 229 og 231; *Risse* (2014) ¶ 2; *Waincymer* (2012) ¶ 3.9.2.

²¹⁹ *Ibid.*

²²⁰ Se *Gerbay* (2013) ¶ 4.39; *Lendermann* (2017) s. 227.

²²¹ Se *Samsung v Qimonda* s. 572.

²²² Se *Racine* (2010) s. 578; *Schroeter* (2017) s. 175.

Court of Arbitration terminated the proceedings”.²²³ Retspraksis bekræfter altså, at ICC generelt ikke vil acceptere fravigelser af regler, der er *distinktive kendetegn for ICC-voldgift*.²²⁴ Parterne aftalte herefter med domstolens bistand at løse deres tvist i *ad hoc*-voldgift med de to allerede udpegede voldgiftsdommere.

Afgørelsen i *Samsung v Qimonda* giver to vigtige indblik i konsekvensen af, at parter fraviger “ufravigelige” procesregler. For det første bekræftes institutionens kompetence til at afvise administrationen af voldgiftssagen. Selvom parterne har aftalt fravigelsen af de institutionelle procesregler, lige så vel som de har aftalt at deres tvist skal løses i institutionel voldgift, så har institutionen ret til ultimativt at beslutte, at voldgiftssagen ikke kan forløbe som en institutionel voldgiftssag.²²⁵ Hermed udøver institutionen sin “*gatekeeper*”-funktion.

For det andet demonstrerer sagen, hvad der sker, når institutionen har udøvet sin “*gatekeeper*”-funktion i en negativ henseende og dermed besluttet, at sagen ikke kan fortsætte under dens administration som en institutionel voldgift.²²⁶ I *Samsung v Qimonda* var parterne under rettens vejledning blevet enige om at fortsætte deres voldgiftssag som *ad hoc*-voldgift. Den institutionelle voldgift *muterede* således til en *ad hoc*-voldgift.²²⁷

Der er med *Samsung v Qimonda* klart, at der i institutionel voldgift, hvis parterne har fraveget “ufravigelige” procesregler, findes en begrænsning af partsautonomien, som ikke eksisterer i *ad hoc*-voldgift.²²⁸ Ultimativt kommer parternes udøvelse af deres partsautonomi altså med en pris: Institutionens afvisning af deres voldgiftssag. Begrænsningen er imidlertid begrundet i parternes formodede hensigt. Med aftalen om at ville løse deres tvist under et givent institutionel regelsæt, formodes parterne tillige have accepteret de “ufravigelige” regler indeholdt heri, som “*restrictions on their general autonomy to tailor the proceedings as they wish*”.²²⁹

5.3.2. En mutation fra institutionel til *ad hoc*-voldgift – var det parternes hensigt?

Det er, jf. ovenfor, klart, at partsautonomien er særligt begrænset i institutionel voldgift, idet institutionen kan afvise administrationen af parternes sag, hvis de fraviger “ufravigelige” procesregler. At voldgiften *muterer* fra en institutionel voldgift til en *ad hoc*-voldgift som i *Samsung v Qimonda*, rejser imidlertid spørgsmålet, om denne løsning i alle tilfælde vil være i overensstemmelse med parternes aftale? En sådan fortolkning af parternes voldgiftsklausul er nemlig grundet væsentlige forskelle mellem *ad hoc*-voldgift og institutionel voldgift udtryk for, at voldgiftsaftalens karakter grundlæggende ændres.²³⁰ Besvarelsen af spørgsmålet vil således få betydning for, om der er en risiko for at voldgiftskendelsen, der er afsagt i en sådan *ad hoc*-voldgift, nægtes fuldbyrdet eller tilsidesættes.

Hvor parterne som i *Samsung v Qimonda* efter institutionens afvisning indgår en *efterfølgende aftale* om *ad hoc*-voldgift, opstår der selvsagt ikke nogen risiko for en ikke-fuldbyrdelig voldgiftskendelse.

²²³ *Samsung v Qimonda* s. 575.

²²⁴ Se herom ovenfor under afsnit 5.2.

²²⁵ Se *Schroeter* (2017) s. 175.

²²⁶ *Ibid.*

²²⁷ Se *Berger* (2018) s. 486; *Kühner* (2012) s. 810; *Nicholls og Bloch* (2014) s. 405; *Racine* (2010) s. 576; *Schroeter* (2017) s. 175 f.

²²⁸ Se *Schroeter* (2017) s. 177.

²²⁹ *Berger* (2018) s. 485.

²³⁰ Se *Born* (2023) ¶ 1.04[C][3]; *Blackaby et al* (2022) ¶ 1.151 ff.; *Pihlblad et al* (2011) s. 23 f.

Noget andet er imidlertid tilfældet, hvis parterne ikke kan nå til enighed om, hvordan voldgiftssagen skal forløbe.

Det diskuteres derfor i det nærværende afsnit, om mutationen fra *ad hoc*-voldgift til institutionel voldgift i alle tilfælde vil være i overensstemmelse med parternes aftale (5.3.2.1.), hvilket giver den fornødne baggrund til at diskutere, hvordan domstolene nærmere bør fortolke parternes hensigt (5.3.2.2.).

5.3.2.1. Vil en mutation i alle tilfælde være i overensstemmelse med parternes aftale?

Som *principielt udgangspunkt* giver fortolkningen af parternes aftale som en aftale om *ad hoc*-voldgift ikke anledning til større betænkeligheder i relation til fuldbyrdelsen af en efterfølgende voldgiftskendelse. Ligesom det var tilfældet med hybridklausuler, jf. ovenfor under afsnit 3.2.1., så må professionelle parter formodes at have vidst, hvad de er gået ind til. Parterne må derfor, jf. almindelige aftaleretlige principper, formodes at have haft kendskab til virkningen af at vælge et institutionelt regelsæt og samtidigt fravige selvsamme, herunder til at sagen ved institutionens afvisning ikke ville kunne fortsætte i institutionelt regi.²³¹ Der er imidlertid flere argumenter, der kan anføres til støtte for, at situationen, når parter fraviger enkelte processuelle regler, er en anden og forskellig fra den, hvor parterne vedtager en hybridklausul.

For det første er fravigelsen ikke (altid) et udtryk for parternes klare hensigt om at fravælge institutionel voldgift, hvis institutionen afviser sagen. Det afhænger naturligvis af den konkrete aftalesituation, om dette er tilfældet. Men hvis parterne, uden at det har været til særskilt forhandling, fraviger en enkelt bestemmelse i de institutionelle procesregler, kan der rejses en begrundet tvivl.

Parterne har nemlig i dette tilfælde valgt et sæt institutionelle procesregler, som ofte er på over 40 bestemmelser, der regulerer (næsten) alle processuelle forhold i en voldgiftssag. De må samtidigt formodes at have taget fordele og ulemper ved både *ad hoc*- og institutionel voldgift i betragtning ved affattelsen af deres voldgiftsklausul – og dermed i sidste ende ved deres valg af institutionel voldgift. At parterne har fraveget en enkelt bestemmelse (eller to) synes at blegne i dette forhold.

Dertil kommer, at de institutionelle procesregler forholder sig forskelligt til parternes modstridende processuelle aftaler: Nogle regler giver parternes konkrete aftale forrang i alle tilfælde²³², andre regler giver parterne mulighed for i en lang række processuelle beslutninger at træffe konkret afgørelse.²³³ Det kan som konsekvens heraf ikke udelukkes, at parterne har anset fravigelsen for et forhold, der var i overensstemmelse med de valgte procesregler. Der kan derfor med rimelighed rejses tvivl om, hvorvidt parternes fravigelse afspejler en klar hensigt om at fravælge institutionel voldgift, hvis institutionen afviser at administrere deres sag.

For det andet vil det under alle omstændigheder være vanskeligt at indfortolke en implicit tilpasningskompetence af de valgte procesregler i parternes voldgiftsklausul. Det er således ikke klart, som det var tilfældet med hybridklausuler, at parterne må have indset muligheden for, at voldgiftssagen ikke kan administreres i fuld overensstemmelse med de valgte procesregler. Tværtimod. Når parterne alene har valgt at fravige *visse* bestemmelser, må der være en formodning for, at parterne har haft til hensigt at de resterende procesregler skal finde anvendelse efter deres ordlyd og derfor *ikke* kan tilpasses. Der kan derfor opstå komplicerede spørgsmål om, hvorvidt voldgiftsprocessen har været i overensstemmelse med parternes aftale, når *ad hoc*-voldgiftsretten (naturligvis) ikke kan administrere

²³¹ Se *Bryde Andersen* (2013) s. 347; *Frank* (2018) s. 358.

²³² Se note 184 ovenfor.

²³³ Se for eksempel art 12(2) i ICC Rules om antallet af voldgiftsdommere.

sagen i fuld overensstemmelse med de valgte institutionelle regler, fordi den ikke indgår i institutionens organisation.

Det er derfor ikke ubetænkeligt, hvis domstole *i alle tilfælde*, hvor en institution har afvist at administrere voldgiftssagen, håndhæver parternes voldgiftsklausul som en aftale om *ad hoc*-voldgift. En sådan fortolkning af parternes aftale bør udøves med forsigtighed, idet den vil være udtryk for, at voldgiftsaftalens grundlæggende karakter ændres. For selvom fortolkningen opretholder parternes generelle intention om at løse deres tvist i voldgift, jf. princippet om effektiv kontraktfortolkning, så kan der opstå tvivl om, hvorvidt fortolkningen af voldgiftsklausulen som en aftale om *ad hoc*-voldgift, er i overensstemmelse med parternes aftale.

5.3.2.2. *Fastlæggelse af parternes hensigt: Et valg mellem flere mulige fortolkninger*

Grundet den tvivl, der kan opstå om parternes nærmere hensigt ved institutionens afvisning, er det anbefalelsesværdigt, som det var tilfældet i *Samsung v. Qimonda*, at institutionen, forinden den afviser sagen, anmoder parterne om enten at modificere eller frafalde fravigelsen.²³⁴ Denne fremgangsmåde gør det muligt at fastlægge parternes hensigt tidligt og dermed spare parterne unødige procesomkostninger forbundet med efterfølgende at finde ud af, hvordan sagen skal forløbe.

Fremgangsmåden løser imidlertid ikke problemet, der kan opstå, hvis parterne ikke kan blive enige om, hvorvidt fravigelsen skal opretholdes. Hvis parterne heller ikke efter afvisningen kan blive enige om sagens videre forløb, må de søge domstolenes hjælp til at fastlægge rækkevidden af deres voldgiftsklausul. Lige som det var tilfældet ved institutionens afvisning af sagen i henhold til en hybridklausul, rammes voldgiftsaftalen, når det gælder parternes fravigelse, således af et *utilgængeligt element*. Domstolen kan anlægge flere fortolkninger af parternes aftale for at *kurere* denne patologi.

Fortolkningen af parternes voldgiftsklausul som en aftale om *ad hoc*-voldgift i tilfælde af institutionens afvisning er i realiteten er udtryk for, at parternes fravigelse anses for at være en afgørende forudsætning for valget af institutionel voldgift. Hvis denne forudsætning brister, må parternes valg af institutionel voldgift falde i sin helhed. Valget af procesregler er med andre ord parternes *primære (væsentlige) hensigt*. Den bristede forudsætning smitter dog ikke parternes generelle hensigt om at løse deres tvist i voldgift (parternes forumaftale), hvorfor aftalen opretholdes som en aftale om *ad hoc*-voldgift. Løsningen, der anvendes af domstolene, er derfor den følgende:

- 1) Den uigennemførlige fravigelse af procesreglerne “smitter” parternes valg af institutionel voldgift, men valget af procesregler *under forudsætning af fravigelsen* opretholdes. Aftalen håndhæves herefter som en aftale om *ad hoc*-voldgift.

I et tilfælde som *Samsung v. Qimonda* forekommer denne løsning – som nævnt indledningsvist – utvivlsomt korrekt: Parterne indgår efter institutionens afvisning en aftale om *ad hoc*-voldgift. Desuden har parterne fraveget to regler som er distinktive kendetegn for ICC-voldgift: At ICC bekræfter valget af voldgiftsdommere, og at ICC Court *scrutinizer* voldgiftskendelsen. Fravigelserne er altså en afgørende forudsætning for parternes valg af institutionel voldgift.

Parterne har imidlertid ikke, jf. ovenfor, altid udtrykt en klar hensigt om, at fravigelsen har været en afgørende forudsætning for deres valg af institutionel voldgift. I domstolenes vurdering heraf indgår almindelige fortolkningsdata som aftalens ordlyd og parternes tilkendegivelser i aftalesituationen, og samtidig bør der også kunne tages hensyn til, hvilke konkrete regler der er fraveget – er disse

²³⁴ Se *Samsung v. Qimonda* s. 572.

særlige (fundamentale) kendetegn for institutionen og institutionel voldgift generelt? Hvis dette spørgsmål besvares bekræftende, taler det for at anse fravigelsen for en afgørende forudsætning for valget af institutionel voldgift.

Hvor parterne *ikke* har udtrykt en sådan klar hensigt om, at fravigelsen er en afgørende forudsætning, bør fortolkningen af parternes aftale om *ad hoc*-voldgift anvendes med forsigtighed. Dette skyldes, jf. ovenfor, at den ændrer aftalens grundlæggende karakter. Som alternativ kan det overvejes, om følgende løsning er bedre i overensstemmelse med parternes aftale²³⁵:

- 2) Den uigennemførlige fravigelse af procesreglerne udskilles, men valget af procesregler *under forudsætning af institutionel voldgift* ved den udstedende institution opretholdes. Voldgiftsklausulen håndhæves derfor som en aftale om *institutionel voldgift*.²³⁶

Domstolen må altså i alle tilfælde søge at fortolke parternes voldgiftsklausul i bedst overensstemmelse med deres hensigt; uanset om denne hensigt har været at fravigelsen skulle være en afgørende forudsætning for valget om institutionel voldgift [løsning 1] eller ej [løsning 2].

I sidste ende må parterne nøje overveje, hvilke processuelle regler de fraviger, idet institutionens afvisning og den efterfølgende voldgiftsproces kan rejse en lang række komplicerede spørgsmål om rækkevidden af parternes voldgiftsklausul. Dette øger risikoen for at få en problemfyldt fuldbyrdelse og anerkendelse af voldgiftskendelsen.

5.4. Delkonklusion

Den situation, hvor parterne fraviger "ufravigelige" institutionelle procesregler, er et tydeligt eksempel på, at parternes valg af institutionel voldgift begrænser deres frihed til at tilrettelægge voldgiftsagens proces. Hvor parterne i *ad hoc*-voldgift alene skal respektere vage og elastiske bestemmelser i *lex arbitri*, skal parterne i institutionel voldgift respektere, at flere institutionelle procesregler betragtes af institutionen som værende "ufravigelige".

Hvis en institution ikke ønsker at administrere voldgiftssager, hvor parterne har fraveget procesreglerne, så vil institution nemlig afslå parternes tilbud om at indgå en servicekontrakt. Hvor nogle institutioner i alle tilfælde giver parternes konkrete processuelle aftale forrang, er andre institutioner mindre fleksible og dermed mere tilbageholdende med at acceptere fravigelser fra de procesregler, der betragtes som *essentielle og distinktive kendetegn* for institutionen. Partsautonomiens rækkevidde er derfor afhængig af institutionens villighed til at administrere voldgiftssagen i henhold til parternes fravigelse.

En illustrativ sag er *Samsung v Qimonda*, hvor ICC nægtede at administrere sagen på grund af fravigelser fra fundamentale ICC-regler. Sagen *muterede* derfor til *ad hoc*-voldgift.

På grund af forskellene mellem institutionel og *ad hoc*-voldgift ændrer domstolene dog ved at fortolke parternes voldgiftsklausul som en aftale om *ad hoc*-voldgift på aftalens grundlæggende karakter. Det foreslås derfor, at domstolene bør udvise forsigtighed med denne fortolkning for at begrænse partsautonomien mindst muligt. I hvert fald hvor parterne ikke har udtrykt en klar hensigt om, at fravigelsen er en afgørende forudsætning for deres valg af institutionel voldgift, vil en alternativ

²³⁵ Løsningen er inspireret af de løsninger i relation til institutionens afvisning af hybridklausuler, der er anført i *Frank* (2018) s. 350.

²³⁶ Der opstår dog med denne løsning samme komplikationer, som det var tilfældet for hybridklausuler under afsnit 3.2.2., idet der sjældent i *lex arbitri* vil være hjemmel til at domstolene kan udpege en administrerende institution.

løsning være, at vilkåret om den uigennemførlige fravigelse udskilles, mens voldgiftsaftalen oprettholdes som en aftale om *institutionel voldgift*.

Uanset hvilken løsning der vælges, understreger sager som *Samsung v Qimonda* vigtigheden af, at parterne nøje overvejer, hvilke processuelle regler de fraviger for at undgå komplikationer i voldgiftsprocessen og dermed sikre en eksigibel voldgiftskendelse.

6. Konklusion

Den generelle opfattelse, at partsautonomien i institutionel voldgift er mere begrænset end i *ad hoc*-voldgift, er ikke forkert men for unuanceret. Opfattelsen tager ikke tilstrækkeligt hensyn til det dogmatiske grundlag for partsautonomien i institutionel voldgift, hvorefter begrænsningen i partsautonomien i sidste ende kan legitimeres i parternes valg af institutionel voldgift: "*the party autonomy paradox*".

Dette speciale har gennem en analyse af retspraksis om partsautonomiens rækkevidde og begrænsninger i international institutionel voldgift illustreret, at parternes valg af institutionel voldgift i flere situationer indebærer *en begrænsning af parternes frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces* som følge af det prædefinerede institutionelle regelsæt og administrative skøn.

Parternes frihed er således særligt begrænset, hvis de i deres voldgiftsklausul har fraveget en procesregel, som institutionen anser for "ufravigelig". Her har specialet fremhævet situationer som *Samsung v Qimonda*, hvor en fravigelse af ICC Rules medførte institutionens afvisning af at administrere sagen, hvormed sagen muterede fra institutionel til *ad hoc*-voldgift – en grundlæggende ændring af voldgiftsaftalens karakter. Parter i institutionel voldgift skal altså acceptere, at der, udover de præceptive regler i *lex arbitri*, er visse institutionelle procesregler, de ikke kan fravige.

Parternes frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces er tillige begrænset i institutionel voldgift, fordi institutioner har vist sig villige til at tilsidesætte parternes konkrete processuelle aftaler ved udøvelsen af det administrative skøn. Sager som *AQZ v ARA*, hvor parternes processuelle aftale om nedsættelse af voldgiftsretten tilsidesættes i *expedited procedures*, rejser fundamentale spørgsmål om voldgiftens grundlæggende karakter som en partsstyret proces. Dermed understreges behovet for, at institutioner udviser tilbageholdenhed og respekt for parternes aftaler, medmindre der er vægtige grunde til at gribe ind. Hvis institutionen ikke i sit administrative skøn tillægger parternes aftale afgørende vægt, vil det ikke alene medføre en betydelig begrænsning i parternes frihed til at tilrettelægge voldgiftsprocessen, men det kan også øge risikoen for, at voldgiftskendelsen nægtes fuldbyrdet eller tilsidesættes.

Dog viser en analyse af retspraksis, at parternes aftale om at henvise deres tvist til løsning ved en institution på området for vedtagelse af hybridklausuler ikke begrænser deres frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces. Således har domstole i blandt andet Singapore, Sverige og USA håndhævet hybridklausuler, hvis den valgte institution accepterer at administrere sagen.

At parterne vælger, at en institution skal administrere voldgiftssagen efter et sæt procesregler, der er fremmed for den, kan dog føre til ineffektivitet i voldgiftssagens proces, ligesom der kan opstå fortolkningsmæssig tvivl om, hvad parterne med klausulen nærmere har aftalt. Dette kan ultimativt medføre komplikationer ved anerkendelsen og fuldbyrdelsen af hybrid-voldgiftskendelser, om end retspraksis bekræfter, at hybrid-voldgiftskendelser både kan og skal fuldbyrdes.

Specialet konkluderer, at selvom institutionel voldgift tilbyder en struktureret og ofte mere forudsigelig ramme for voldgiftsprocessen end *ad hoc*-voldgift, så kommer dette valg med en pris: En begrænsning i partsautonomien. Partsautonomiens paradoks lever altså i bedste velgående: Ved udøvelsen af partsautonomien i valget om institutionel voldgift vælger parterne samtidigt at begrænse selvsamme autonomi.

Det er derfor afgørende for parterne nøje at overveje, hvilke institutionelle regler de vælger, og hvilke processuelle aftaler de indgår for at sikre, at voldgiftsprocessen forbliver i overensstemmelse med deres ønsker. Endvidere er det vigtigt, at voldgiftsinstitutioner udviser fleksibilitet og respekt for parternes autonomi for at opretholde voldgiftens legitimitet.

I sidste ende understreger specialet betydningen af en afbalanceret tilgang til partsautonomien i international institutionel voldgift. Der bør være et samarbejde mellem parterne og institutionerne for at sikre en voldgiftsproces, hvor både parternes frihed til at tilrettelægge voldgiftssagens proces og institutionernes regler respekteres.

Denne konklusion afspejler ikke kun den nuværende retstilstand men er også en opfordring til fremtidige parter og institutioner om at stræbe efter en dynamisk balance mellem autonomi og institutionel struktur. Det er gennem denne balance, at voldgift kan forblive et foretrukket middel til løsning af internationale handelstvister.

Litteraturliste

Litteratur

Citeret:	Reference:
<i>Arroyo (2016)</i>	Arroyo DPF, 'Arbitrator's Procedural Powers: The Last Frontier of Party Autonomy?' i Ferrari F (ed), <i>Limits to Party Autonomy in International Commercial Arbitration</i> (JurisNet, LLC 2016)
<i>Berger (2018)</i>	Berger KP, 'Institutional arbitration: harmony, disharmony and the 'Party Autonomy Paradox'' (2018) 34 <i>Arbitration International</i> 473
<i>Berger (2008)</i>	Berger KP, 'The Need for Speed in International Arbitration – Supplementary Rules for Expedited Procedures of the German Institution of Arbitration (DIS)' (2008) 25 <i>Journal of International Arbitration</i> 595
<i>Blackaby et al (2023)</i>	Blackaby N, Partasides C og Redfern A, <i>Redfern and Hunter on International Arbitration</i> (7. udgave, Oxford University Press 2023)
<i>Blume (2020)</i>	Blume P, <i>Retssystemet og juridisk metode</i> (4. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2020)

- Born (2023) og (2024)* Born G, *International Commercial Arbitration* (3. udgave, Kluwer Law International 2021)
Kapitel 1 og 2 opdateret i november 2023, kapitel 9 opdateret i marts 2024.
- Bühler og Heitzmann (2017)* Bühler M og Heitzmann P, 'The 2017 ICC Expedited Rules: From Softball to Hardball?' (2017) 34 *Journal of International Arbitration* 121
- Carlevaris (2016)* Carlevaris A, 'Limits to Party Autonomy and Institutional Rules' i Ferrari F (ed), *Limits to Party Autonomy in International Commercial Arbitration* (JurisNet, LLC 2016)
- Clay (2001)* Clay F, *L'arbitre* (2. udgave, Dalloz 2001)
- Craig et al (2000)* Craig WL, Park WW og Paulsson J, *International Chamber of Commerce Arbitration* (3. udgave, Oceana Publications, Inc 2000)
- Derains og Schwartz (2005)* Derains Y og Schwartz EA, *A Guide to the New ICC Rules of Arbitration* (Kluwer Law International 2005)
- Esteban (2020)* Esteban CM, 'Hybrid (institutional) arbitration clauses: party autonomy gone wild' (2020) 36 *Arbitration International* 475
- Evald (2024)* Evald J, *Juridisk teori, metode og videnskab* (3. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2024)
- Fouchard (1987)* Fouchard P, 'Les institutions permanentes d'arbitrage devant le juge étatique (A propos d'une jurisprudence récente)' (1987) 3 *Revue de L'arbitrage* 225
- Frank (2018)* Frank M, *Fortolkning af voldgiftsaftaler – patologier og anden uklarhed i forståelsen af voldgiftsaftalers rækkevidde* (Karnov Group 2018)
- Fry (2013)* Fry J, 'HKL Group Ltd v. Rizq International Holdings Pte. Ltd. and HKL Group Co. Ltd. v. Rizq International Holdings Pte Ltd.' (2023) 30 *Journal of International Arbitration* 453
- Fry et al (2012)* Fry J, Greenberg S og Mazza F, *The Secretariat's Guide to ICC Arbitration* (International Chamber of Commerce 2012)
- Fry og Morrison (2009)* Fry J og Morrison J, 'International Arbitration in South and East Asia — Opportunities, Challenges and the ICC Experience' [2009] *The Asia Pacific Arbitration Review*

- Gaillard og Savage (1999)* Gaillard E og Savage J, *Fouchard Gaillard Goldman on International Commercial Arbitration* (Kluwer Law International 1999)
- Geisinger (2004)* Geisinger E, 'The Expedited Procedure Under the Swiss Rules of International Arbitration' i Kaufmann-Kohler G og Stucki B (eds), *The Swiss Rules of International Arbitration* (Kluwer Law International 2004)
- Gerbay (2013)* Gerbay R, 'Chapter 4: The London Court of International Arbitration' i Lew J (ed), *Arbitration in England: With Chapters on Scotland and Ireland* (Kluwer Law International 2013)
- Gerbay (2016)* Gerbay R, *The Functions of Arbitral Institutions* (Kluwer Law International 2016)
- Girsberger og Voser (2021)* Girsberger D og Voser N, *International Arbitration: Comparative and Swiss Perspectives* (4. udgave, Wolters Kluwer 2021)
- Hacking (2011)* Hacking D, 'Arbitration is Only as Good as its Arbitrators' i Kröll S et al (eds), *International Arbitration and International Commercial Law: Synergy Convergence and Evolution: Liber Amicorum Eric Bergsten* (Kluwer Law 2011)
- Forfatter i
Herzberg og Nedden (2014) Herzberg AB og Nedden JH (eds), *ICC-SchO/DIS-SchO : Praxis-kommentar zu den schiedsgerichtsordnungen* (Verlag Dr. Otto Schmidt 2014)
- Jarrosson (1990)* Jarrosson J, 'Le rôle respectif de l'institution, de l'arbitre et des parties dans l'instance arbitrale' (1990) 2 *Revue de L'arbitrage* 381
- Juul og Thommesen (2017)* Juul J og Thommesen PF, *Voldgiftsret* (3. udgave, Karnov Group 2017)
- Kirby (2009)* Kirby J, 'Insigma Technology Co. Ltd v Alstom Technology Ltd: SIAC Can Administer Cases under the ICC Rules?!?' (2009) 25 *Arbitration International* 319
- Kühner (2012)* Kühner D, 'Survie de la clause compromissoire en cas de disparition de l'institution d'arbitrage – l'exemple de la DIS, note sous Paris, Pôle 1 – Ch. 1, 20 mars 2012' (2012) 4 *Revue de L'arbitrage* 808
- Lendermann (2017)* Lendermann N, *Procedure Shopping Through Hybrid Arbitration Agreements: Considerations on party autonomy in institutional international arbitration* (Nomos 2018)

- Lew et al (2003)* Se Lew JDM, Mistelis LA og Kröll SM, *Comparative International Commercial Arbitration* (Kluwer Law International 2003)
- Lynge Andersen og Madsen (2022)* Lynge Andersen L og Madsen PB, *Aftaler og Mellemmænd* (8. udgave, Karnov Group 2022)
- McIlwrath og Savage (2010)* McIlwrath M og Savage J, *International Arbitration and Mediation: A Practical Guide* (Wolters Kluwer 2010)
- Morton (2010)* Morton P, 'Can a World Exist Where Expedited Arbitration Becomes the Default Procedure?' (2010) 26 *Arbitration International* 103
- Nicholls og Bloch (2014)* Nicholls AC og Bloch C, 'ICC Hybrid Arbitrations Here to Stay: Singapore Courts' Treatment of the ICC Rules Revisions in Article 1(2) and 6(2)' (2014) 31 *Journal of International Arbitration* 393
- Paulsson (2013)* Paulsson J, *The Idea of Arbitration* (Oxford University Press 2013)
- Pihlblad et al (2011)* Pihlblad S, Lundblad C, Søgaard-Christensen C og Djuurhus H, *Praktisk voldgiftsret med fokus på Voldgiftsinstituttet* (Jurist- og Økonomforbundets Forlag 2011)
- Pryles (2007)* Pryles M, 'Limits to Party Autonomy in Arbitral Procedure' (2007) 24(3) *Journal of International Arbitration* 327
- Racine (2010)* Racine JP, 'Note - 22 janvier 2010, Tribunal de Grande Instance de Paris (réf.)' (2010) 3 *Revue de L'arbitrage* 576
- Reiner og Aschauer (2013)* Reiner A og Aschauer C, 'ICC Rules' i Schütze A (ed), *Institutional Arbitration* (Nomos 2013)
- Risse (2014)* Risse J, 'Part III – Commentary on the Arbitration Rules of the German Institution of Arbitration (DIS Rules), Section 24 – Rules on Procedure' i Böckstiegel et al (eds), *Arbitration in Germany: The Model Law in Practice* (Kluwer Law International 2014)
- Scherer og Gerbay (2015)* Scherer M og Gerbay R, *Arbitrating under the 2014 LCIA Rules: A User's Guide* (Kluwer Law International 2015)
- Schroeter (2017)* Schroeter UG, 'Ad Hoc or Institutional Arbitration – A Clear-Cut Distinction? A Closer Look at Borderline Cases' (2017) 10(2) *Contemporary Asia Arbitration Journal* 141

<i>Schuetze (2018)</i>	Schuetze RA (ed), <i>Institutionelle Schiedsgerichtsbarkeit</i> (3. udgave, Carl Heymanns 2018)
<i>Slate (1996)</i>	Slage WK, 'International Arbitration: Do Institutions Make a Difference?' (1996) 31 Wake Forest Law Review 41
<i>Smit (2005)</i>	Smit RH, 'Mandatory ICC Arbitration Rules' i Aksen G, Böckstiegel KH og Whitesell AM (eds), <i>Global Reflections on International Law, Commerce and Dispute Resolution: Liber Amicorum in honour of Robert Briner</i> (ICC – International Chamber of Commerce 2005)
<i>Tajuelo (2017)</i>	Tajuelo J, 'Fast Track Procedures: A New Trend in Institutional Arbitration' (2017) 11 Dispute Resolution International 105
<i>Tvarnø (2021)</i>	Tvarnø CD og Nielsen R, <i>Retskilder og retsteorier</i> (6. udgave, Djøf Forlag 2021)
<i>Tweeddale og Tweeddale (2005)</i>	Tweeddale A og Tweeddale K, <i>Arbitration of Commercial Disputes</i> (Oxford University Press 2005)
<i>Ussing (1950)</i>	Ussing H, <i>Aftaler</i> (3. udgave, Juridisk Bogformidling 1950)
<i>Verbist et al (2015)</i>	Verbist H, Schäfer E og Imhoos C, <i>ICC Arbitration in Practice</i> (2. udgave, Kluwer Law International 2015)
<i>Viscasillas (2014)</i>	Viscasillas PP, 'The Role of Arbitral Institutions Under the 2010 UNCITRAL Arbitration Rules' (2014) 6 Lima Arbitration 26
<i>Waincymer (2012)</i>	Waincymer J, <i>Procedure and evidence in international arbitration</i> (Wolters Kluwer 2012)
<i>Wehowsky (2023)</i>	Andreas Wehowsky, <i>Expedited Procedures in International Commercial Arbitration</i> (Sui Generis Verlag 2023)

Love, konventioner og institutionelle procesregler samt deres forkortelser

<i>AAA Rules</i>	Procesreglerne af 2022 udstedt af American Arbitration Association.
<i>DIA Rules</i>	Procesreglerne af 2021 udstedt af Danish Institute of Arbitration (Voldgiftsinstitutet i København).
<i>DIS Rules</i>	Procesreglerne af 2018 udstedt af German Arbitration Institute.

<i>Geneve-konventionen</i>	Den europæiske konvention om international handelsvoldgift, Geneve, 21. april 1961, tilgængelig på < https://www.retsinformation.dk/eli/ltc/1973/59 > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>HKIAC Rules</i>	Procesreglerne af 2024 udstedt af Hong Kong International Arbitration Center.
<i>ICC Rules</i>	Procesreglerne af 2021 udstedt af International Chamber of Commerce.
<i>ICDR Rules</i>	Procesreglerne af 2021 udstedt af International Center for Dispute Resolution.
<i>New York-konventionen</i>	United Nation's Convention on the recognition and enforcement of foreign arbitral awards, New York, 10. juni 1958, tilgængelig på < https://www.newyorkconvention.org/english > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>SIAC Rules</i>	Procesreglerne af 2016 udstedt af Singapore Arbitration Center.
<i>Swiss Rules</i>	Procesreglerne af 2021 udstedt af Swiss Arbitration Association.
<i>Voldgiftsloven</i>	Lov 2005.06.24 nr. 553 om voldgift.

Domme

Citeret:	Reference:
<i>Alstom Technology v In-sigma Technology</i>	<i>China No. 10, Alstom Technology Ltd v Insigma Technology Co Ltd</i> [2013], Hangzhou Intermediate People's Court Zhejiang, Kina, 6. februar 2013, engelsk uddrag publiceret i (2014) 39 ICCA Yearbook Commercial Arbitration 380, tilgængelig på < https://www.kluwerarbitration-com.ez.statsbiblioteket.dk/document/kli-ka-1441030-n?q=insigma > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>AQZ v ARA</i>	<i>AQZ v ARA</i> [2015] SGHC 49, Singapore High Court, Singapore, 13. februar 2015, tilgængelig på < https://www.elitigation.sg/gd/s/2015_SGHC_49 > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>Bovis v Jay-Tech</i>	<i>Bovis Lend Lease Pte Ltd v Jay-Tech Marine & Projects Pte Ltd and Another Application</i> [2005] SGHC 91, Singapore High Court, Singapore, 6. maj 2005, tilgængelig på < https://www.elitigation.sg/gdviewer/s/2005_SGHC_91 > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>Exxon Neftegas</i>	<i>Exxon Neftegas Ltd v Worleyparsons Ltd</i> [2014] WL 9873313, New York Supreme Court, USA, 16. juli 2014, tilgængelig på

<https://jusmundi.com/en/document/decision/en-worleyparsons-ltd-and-sakhneftegaz-engineering-llc-v-exxon-neftegas-ltd-i-counter-order-of-the-supreme-court-of-the-state-of-new-york-wednesday-16th-july-2014>> sidst tilgået den 6. juli 2024.

HKL I

HKL Group Co. Ltd. v Rizq International Holdings Pte. Ltd. [2013] SGHCR 5, Singapore High Court, Singapore, 19. februar 2013, tilgængelig på https://www.elitigation.sg/gd/s/2013_SGHCR_5> sidst tilgået den 6. juli 2024.

HKL II

KL Group Co Ltd v Rizq International Holdings Pte Ltd [2013] SGHCR 8, Singapore High Court, Singapore, 22. Marts 2013, tilgængelig på https://www.elitigation.sg/gd/s/2013_SGHCR_8> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Insigma [2008]

Alstom Technology Ltd. v Insigma Technology Co. Ltd. [2008] SGHC 134, Singapore High Court, Singapore, 14. august 2008, tilgængelig på https://www.elitigation.sg/gdviewer/s/2009_SGCA_24> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Insigma [2009]

Alstom Technology Ltd. v Insigma Technology Co. Ltd. [2009] SGCA 24, Singapore Court of Appeal, Singapore, 2. juni 2009, tilgængelig på https://www.elitigation.sg/gdviewer/s/2009_SGCA_24> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Law Debenture v Elektrim Finance

Law Debenture Trust Corporation Plc v Elektrim Finance B.V., Elektrim S.A., Concord Trust [2005] EWHC1412, High Court of Justice Chancery Division, England, 1. juli 2005, tilgængelig på [https://uk.westlaw.com/Document/ID7A652B0E42711DA8FC2A0F0355337E9/View/FullText.html?originationContext=document&transitionType=SearchItem&ppcid=aaf2ae18b0764258aed497e9cbdc45b8&context-Data=\(sc.Search\)&navigation-Path=Search%2Fv1%2Fresults%2Fnavigation%2Fi0ad73aa60000018fc977fdcf5986a0f7&listSource=Search&listPageSource=ef81a8c32bde4951a5977c2038d21839&list=UK-CASES&rank=13&comp=wluk&navId=D4899A5D0EF4DE55F6BF8FCA5F8F34AB](https://uk.westlaw.com/Document/ID7A652B0E42711DA8FC2A0F0355337E9/View/FullText.html?originationContext=document&transitionType=SearchItem&ppcid=aaf2ae18b0764258aed497e9cbdc45b8&context-Data=(sc.Search)&navigation-Path=Search%2Fv1%2Fresults%2Fnavigation%2Fi0ad73aa60000018fc977fdcf5986a0f7&listSource=Search&listPageSource=ef81a8c32bde4951a5977c2038d21839&list=UK-CASES&rank=13&comp=wluk&navId=D4899A5D0EF4DE55F6BF8FCA5F8F34AB)> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Lucky-Goldstar v Ng Moo Kee Engineering

Lucky-Goldstar International (HK) Ltd v Ng Moo Kee Engineering Ltd [1993] HCA94/1993, Hong Kong Court of First Instance, Hong Kong, 5. Maj 1993, tilgængelig på https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=4522&opac_view=6> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Noble Resources v Shanghai Good Credit

Noble Resources International Pte Ltd v Shanghai Good Credit International Trade Co Ltd [2016] Hu 01 Xie Wai Ren No 1,

	Shanghai No.1 Intermediate People's Court, Kina, 11 August 2017, tilgængelig på < https://jusmundi.com/en/document/decision/zh-noble-resources-international-pte-ltd-v-shanghai-xintai-international-trade-co-zhong-hua-gong-he-guo-shang-hai-shi-di-zhong-ji-fa-yuan-min-shi-cai-ding-shu-2016-hu-01xie-wai-ren-1hao-friday-11th-august-2017 > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>Reeves Bros v Capital-Mercury</i>	<i>Reeves Bros, Inc v Capital-Mercury Shirt Corp</i> [1997] 962 F Supp 408, US District Court for the Southern District of New York, USA, 24. April 1997, tilgængelig på < https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/962/408/2311456/ > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>Re Inigma Technology Co Ltd</i>	<i>Re Inigma Technology Co Ltd</i> [2014] HCCW 224/2013, Hong Kong Court of First Instance, Hong Kong, 15. oktober 2013, tilgængelig på < https://jusmundi.com/en/document/decision/en-al-stom-technology-ltd-v-insigma-technology-co-ltd-ii-reasons-for-decision-of-the-court-of-first-instance-of-the-high-court-of-hong-kong-hccw-224-2013-wednesday-15th-october-2014 > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>Ryska Federationen</i>	<i>Ryska Federationens regering v I.M. Badprim S.R.L.</i> [2015] T-2454-14, Svea Hovrätt, Sverige, 23. januar 2015, tilgængelig på < https://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/italaw7716_2.pdf > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>Samsung v Qimonda</i>	<i>Samsung Electronics Co Ltd v M. Jaffe, administrateur-liquidateur de la société Qimonda AG</i> [2010], Tribunal de Grande Instance de Paris, Frankrig, 22. januar 2010, offentliggjort i (2010) 3 Revue de l'arbitrage 571, tilgængelig på < https://www.kluwerarbitration-com.ez.statsbiblioteket.dk/document/kli-ka-1106314-n > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>SNF SAS v Chambre de Commerce Internationale</i>	<i>Société SNF SAS v Chambre de Commerce Internationale</i> [2009] 07/19492, Cour d'appel de Paris, Frankrig, 22. januar 2009, offentliggjort i (2009) 1 Rev d'Arb 2009 233, tilgængelig på < https://www.kluwerarbitration-com.ez.statsbiblioteket.dk/document/kli-ka-1105020-n > sidst tilgået den 6. juli 2024.
<i>Thomson CSF v Groupement Sanitec Megco</i>	<i>Thomson CSF v Groupement Sanitec Megco (Beyrouth)</i> [1998] 95-16.403, Cour de Cassation, Frankrig, 17. juni 1997, tilgængelig på < https://jusmundi.com/en/document/decision/fr-groupement-sanitec-megco-v-sa-thomson-csf-arret-de-la-cour-de-cassation-95-16-403-tuesday-17th-june-1997 > sidst tilgået den 6. juli 2024.

Øvrige kilder

Citeret:

Born og Lim (2015)

Bonke (2017)

Joshi og Chhatrola (2018)

Kwan (2017)

Queen Mary-undersøgelsen (2018)

UNCITRAL-modelloven

Reference:

Born G og Lim J, 'AQZ v ARA: Singapore High Court Upholds Award Made under SIAC Expedited Procedure' (Kluwer Arbitration Blog, 9. marts 2015) tilgængelig på <<https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2015/03/09/aqz-v-ara-singapore-high-court-upholds-award-made-under-siac-expedited-procedure/>> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Bonke F, 'Overriding an Explicit Agreement on the Number of Arbitrators – One Step Too Far under the New ICC Expedited Procedure Rules?' (Kluwer Arbitration Blog, 22. maj 2017) tilgængelig på <<https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2017/05/22/overriding-an-explicit-agreement-on-the-number-of-arbitrators-one-step-too-far-under-the-new-icc-expedited-procedure-rules/>> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Joshi S og Chhatrola B, 'Expedited Procedure Vis-à-Vis Party Autonomy, Enforceable?' (Kluwer Arbitration Blog, 12. maj 2018) tilgængelig på <<https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2018/05/12/expedited-procedure-vis-vis-party-autonomy-enforceable/>> sidst tilgået den 6. juli 2024.

Kwan J, 'PRC Court Refuses to Enforce SIAC Arbitral Award made by one Arbitrator Under Expedited Arbitration Procedures when Arbitration Agreement Provided for Three Arbitrators' (Hogan Lovells Publications, august 2017) tilgængelig på <<https://www.hoganlovells.com/en/publications/prc-court-refuses-to-enforce-siac-arbitral-award-arising-out-of-the-expedited-procedure-where-arbitration-agreement-provided-for-three-arbitrators>> sidst tilgået den 6. juli 2024.

2018 International Arbitration Survey: The Evolution of International Arbitration (Queen Mary University of London og White & Case LLP, 2018) <[https://arbitration.qmul.ac.uk/media/arbitration/docs/2018-International-Arbitration-Survey---The-Evolution-of-International-Arbitration-\(2\).PDF](https://arbitration.qmul.ac.uk/media/arbitration/docs/2018-International-Arbitration-Survey---The-Evolution-of-International-Arbitration-(2).PDF)> sidst tilgået den 6. juli 2024.

UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, godkendt af FN's Generalforsamling den 11. december 1985, revideret i 2006, tilgængelig på <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09955_e_ebook.pdf> sidst tilgået den 6. juli 2024.